

Jeruzsálem. — Egész Palesztina területén tömeges letartóztatások voltak, amelyeknek során a hatóságok több mint száz zsidót fogtak el, akik közül sokan a jisiv ismert egyéniségek közé tartoztak. A letartóztatottak különösen Dél-Palesztina kolóniáiról kerültek ki. Így Petach-Tikvahban 48, Rison le Ciomban 34 és Rechobotban 15 személyt tartóztattak le. Ezeknek legnagyobb része mélyt tartóztatottak le. Revizionisták és szocialisták kezdték, mert Izrael Horovitznak, a jeruzsálemi revizionisták vezetőjének hat hónapos büntetést a katonai törvényszék egy évre emelte fel.

Páris. — A párisi büntető törvényszék július 26-án tárgyalta Darquier de Pellepoix párisi városi tanácsos és antiszemita fővezér ügyét, akit az április 25-iki törvényrendelet megsértése miatt bevezették vád alá, mert lázított a lakosság egy részét ellen. A vádlott lapjában, a „La France anarchine”-ben cikksorozat jelent meg, amely a Stürmer stílusában támadja a zsidóságot. Pellepoix mellett ezért a vádlottak padján foglalt helyet a cikkek írója, Pierre Gérarde is. Rövid tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet. Darquier de Pellepoix-t három hónapi elzárásra ítélték. A büntetés felfüggesztésének nincs helye.

Róma. — Július 25-ikén ezer bécsi zsidó utazott Olaszországba. A fasista kormány megengedte ezeknek a zsidóknak, hogy mindaddig Olaszországban tartózkodjanak, amíg Angliába, Amerikába és a többi államokba való továbbutazásuk lehetségessé válik. A bécsi zsidó hitközség közleményére külföldi zsidók devizákat utaltak át az olasz bankokhoz, hogy fedezzék az ezer zsidó ellátását.

London. — A német zsidókat segélyező szervezet közleményt bocsátott ki, amelyben közli, hogy a belügyminisztérium a jövőben nem engedélyezi a menekültek Franciaországból Angliába való vándorlását. Anglia a jövőben csak olyan bevándorlókat fogad be, akik közvetlenül Németországból jönnek és akik a megkívánt pénzügyi garanciákkal rendelkeznek. Az angol szervezeti kongresszus tanácsa levelet intézett a tanácsoshoz tartozó szervezetekhez, a menekültek foglalkoztatása érdekében. A körlevél többek között ezeket írja: „A menekültek között igen sok képzett szakember van, akik sok hasznot hajthatnak az angol iparnak. Tisztában vagyunk azzal, hogy a munkahelyek hiánya lehetőséget nyújt a korlátozottak, mégis ama kéressel fordulunk önökhöz, hogy tegyenek meg mindent ezeknek a szerencsétlen embereknek az elhelyezésért. Igen örülnénk, ha kéreseinkeket eleget tenné.”

Monako. — A mentonai F. ar mentén az északi folyamán lévő ördögök hangját hallották. A határőrség megakadályozta a zsidó menekülteket abban, hogy Olaszországból átjussanak Monako közterületére. A monakói rendőrség tíz zsidó menekültet fogott el, majd fegyveres kíséret mellett újból visszakísérte őket az olasz határra.

Moszkva. — Moszkvában meghalt a napokban Jonkel Davidovics Moszkovszki őrnagy, a híres zsidó sportrepülő. Moszkovszki igazgatója volt a szovjet repülőszolgálat sport alosztályának. Részt vett az északi expedícióban és érdemeiért a Lenin-renddel tüntették ki.

Prága. — A Gestapo közölte a prágai zsidó hitközség kivándorlási irodájával, hogy az elkövetkező év folyamán legkevesebb 70 ezer zsidónak kell elhagynia a protektorátus területét. Ez a cseh protektorátus területén élő zsidók felének felel meg. A cseh kormány statisztikai hivatalának közlése szerint 1938 októbertől 1939 július elejéig 24 ezer személy hagyta el a cseh protektorátus területét. Ezek közül 22.864 zsidó.

Varsó. — A varsói központi Palesztina-hivatal a napokban kapta meg azt a 170 diák-cerufikót, amely a lengyelországi diákok palesztinai bevándorlásához szükséges. A cerufikókat névre vannak kiállítva és 140 a héber egyetemre, 130 a hifai technikumra való beiratkozásához szolgál. — A napokban zajlott el Varsóban a lengyelországi zsidó diákok egyesületek országos konferenciája. A zsidó diákok között elhatározták, hogy tizenöt delegátust küld a Párisban összeülő nemzetközi diákkongresszusra. Elhatározták továbbá, hogy bizottságot alakít a főiskolai gettók elleni harcra. A bizottságnak, amelyben az összes diákegyesületet képviselnek magukat, az a feladata, hogy egységes irányítsa a zsidó főiskolások küzdelmét a gettó-rendeletek ellen és ebből a célból fenntartsa a kapcsolatot a haladó gondolkodású tanárokkal.

— A „NÉPÜNK” KÉPVISELETE A GENFI CIONISTA VILÁGKONGRESSZUSON. Lapunk minden lehetőséget megragad, hogy olvasóit a legfrissebb hírekkel és gyorsan tudósítsa a fontos zsidó világ-eseményről. Még anyagi áldozatoktól sem riad vissza, amikor a közönség kiszolgálásáról és alapos informálásáról van szó. Epen ennek szolgálatában több megbízottunk is lesz Genfben a cionista világkongresszuson. A világkongresszus eseményeiről és epizódjairól színes tudósításokat fogunk küldeni dr. Kepes Miklós, a Világkongresszus erdélyi vezetője, aki ezzel kapcsolatban fog bennünket tudósítani, Just József, aki a mizrachi ifjúság delegátusa és Kaufheil Ernő temesvári professzor, akiknek cikkeit és tudósításait mindenkor szívesen fogadta a Népünk olvasó-tábor.

— 10—14 EVES ISKOLÁS LEÁNYT teljes ellátásra elfogad fűrdőszoba, zongora használatával és tanítással uricsalád, özv. Berger Antalné Oradea, str. Xenopol Nr. 5.

— HALÁLOZÁS. A kolozsvári zsidóság osztatlan részvétel mellett temették el Pál Miklósnét, aki hosszas betegség után hunyt el a napokban. Az elhunytat széles körben ismerték nagy jótékonyágáról és vallásos életéről. A haláletet mélyen sújtotta a megboldogult férjét, aki a kolozsvári vallásos zsidóságának ismert és tiszteltetben álló tagja, gyermekeit, valamint széleskörű rokonságát.

— A ZSIDÓ MENEKULTEK HELYZETE TANGERENBEN. A rhodosi zsidó hitközség nemrég azzal a kéréssel fordult a tangeri zsidó menekültügyi bizottsághoz, hogy fogadja be azt a közel 300 zsidó menekültet, akiket kiutasítottak Rhodosból az olasz hatóságok és akiknek minden vagyont elvették. A tangeri bizottság közölte a rhodosi hitközséggel, hogy nem áll módjában a kérésnek eleget tenni, mert Tangerben nyolcszáz menekült tartózkodik, akik közül 285 közvetlenül a hitközség támogatásából él és ennél nagyobb terhet képtelen vállalni a hitközség.

— KÉT JOBBHÁZBÓL VALÓ VIDÉKI ISKOLÁS GYERMEKET TELJES ELLÁTÁSSAL, fűrdőszoba használatával ellátalok. Közel az iskolához. Oradea, Str. Nicolai Jorga 21. szám, I emelet 15-ös ajtó.

— ELJEGYZÉS. Krausz Tibor fatermelő, Olaszliszka, eljegyezte Rosman Livia urleányt Sátoraljaújhelyről.

— 8 EVES FIU MELLÉ PERFEKT ROMÁN NYELVTUDÁSSAL végzett tanítónőt vagy övönöt felveszek. Cím: Salgó Jenő Oradea, str. Nicolae Jorga 8-a.

JÓHANGU, modern, vallásos, kitűnő referenciákkal rendelkező fiatalember vállalná a nagy ünnepekre az előimádkozói és balhoreh teendőket kisebb modern hitközségben, vagy imágyesületben. — *Meskereséseket: Bernáth Martin Cluj, Poste Restante.*

— A CSEH PROTEKTORÁTUS ZSIDÓ HIREI. Megkezdte működését Prágában a zsidó kivándorlási hivatal, amely, mint megirtuk, a Gestapo közvetlen felügyelete alatt áll. Még mielőtt ehhez az irodához fordulna, minden kivándorolni óhajtó zsidó köteles jelentkezni a prágai zsidó hitközségnél. A hivatal terv szerint naponta 300 zsidó iratát van hivatal kiállítani. — A határidő, ameddig köteles volt minden zsidó bejelenteni a hatóságoknak értéktárgyait, lejárt. Az utóbbi napokban hosszú kigyórosokban álltak a zsidók a cseh Nemzeti Bank épülete előtt, hogy bejelentsék arany, ezüst és drágakő értékeiket. A prágai lapok becslése szerint mintegy százezer zsidó jelentette be értéktárgyait.

H-U-M-O-R

AKTUALIS HAZUGSÁGOK

„Pesti zsidó vagyok. Hetek óta munka és foglalkozás nélkül tengek-lengek. A minap épp a miniszterium mellett mentem el és kíváncsiságból felmentem megnézni, mi van ott? A folyosón elcsappott egy ur, megkérdezte, hogy zsidó vagyok-e és mikor megmondtam, hogy igen, kizáró örömmel betesélt egy szobába, leültetett, konyakkal és cigarettával kínált meg, azután aziránt érdeklődött, hogy nem akarnék-e egy fűszerüzletet nyitni? Kijelentettem, hogy igen, erre átadott egy iparigazolványt. Mindez pedig tizenöt perc alatt játszódott le, úgy hogy a villamos átszállójegyet még használhatam is.”

— Rádión hallottam egy európai énekesnőt énekelni és szerelmes lettem a hangjába. Azonnal sürgönyöztem neki, hogy küldje el a fényképét, mire ő drótműkötől távirón elküldte a fényképet, mire én ugyanolyan módon elküldtem az enyémet, erre telefonát át megkötöttük a házasságot. Itt is, ott is anyakönyvvezető állt a telefon mellett. Ez az egész történet pedig pontosan huszonegy óra alatt zajlott le.

VENDEGLŐBEN
Egyik fűrdői restauranban a vendégek zene mellett vacsoráznak. Egyszer csak az egyik vendég kiabálni kezd:
— Pincért!
— Parancsoljon nagyságos ur.
— Vigye el attól az úrtól a levest, nem halljuk a zenét.

— Egy ur és a felesége vendéglőben étkeznek és husi esznek. Az asszony azt mondja a férjének: — Édesem, ez a hus rághatatlan.
— Dehogyn rághatatlan — mondja a férj — csak te elfelejtetted a fűtyoladot felemelni.

HÁNYFELE KERESZTÉNY VAN?
Akinék az ősei is keresztények voltak, az az öskeresztény, aki a felesége révén keresztény, az a nőskeresztény, a zsidó irontharcos, a hőskeresztény, aki régen tért ki, az idős keresztény, a kitért zsidó díjbrókozó, a kitért keresztény, aki maga zsidó, de keresztényhez adta a leányát, az vős keresztény.

BERETVAPENGE
Egy ismert és önmagától elragadtatott kántor elment az orvoshoz, hogy adjon valami szert a torokának, mert rekedésnek éri magát. Az orvos megállgatta a panaszt és mert egy kicsit nagygyóttal volt, a követezőket parancsolta az asszisztensnek: — Cromagoljon be a kántor urnak egy beretvapengét...

A POKOL FAGYALTJA
A pap meg akarja magyarázni híveinek, hogy milyen meleg van a pokolban és így szól:
— Láttátok már, hogy sístere a víz a forró vason?
— Igen.
— Nahát, ez a pokolban a fagyalt.

A BUDAPESTI UTCÁN
A lejtőn álló déli órákban két hírsoros találkozik a budapesti utcán. Azt mondja az egyik: — Engem megörjít ez a szörnyű bőség. Hát te hogy bírod?
— Nekem kutyabajom — feleli a másik — mert egyszerűen úgy fogom fel a dolgot, hogy a melegből is csak 6% jut rám.

A VICCEK
Egy diklótor maga elé titál egy zsidót és rákiabál:
— Hallom, hogy a hírsorsosai mindenféle vicceket csinálnak rólam. Ha még egy ilyen viccet meghallok, az összes zsidókat felakasztatom. Mondja meg nekik, hogy különben is hiába viccelnek, a nép egy tömegben áll a háttam mögött.
A zsidó ijedten hátrál:
— Pardon, ezt a viccet nem én mondtam.

MI EGY PARADOXON?
Amikor egy cukorkakereskedő panaszodik, hogy keserű az élete.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Miért nem tud Genf korszakos eredményt elérni?

A világlapok teli vannak egy zsidó névvel, amely most került a világerdeklődés homlokterébe és egészen bizonyos, hogy néhány nap múlva le is fog tűnni. Mannheimerről van szó, az amsterdami bankárról, aki a Mendelsohn bankháznak volt tulajdonosa és amely bankház 150 éves fennállás után a napokban jelentett fizetési képtelenséget. Mannheim bankár 24 órával előbb meghalt, amikor kiderült, hogy a patinás cég, amely csak államokkal kötött üzleteket, beszünteti fizetéseit. Majd szandáni fogják a bankházat, Mannheimerről meg a francia és angol lapok a halk részvét, a német újságok pedig a „lásd ez a zsidó” felkiáltással teszik majd meg észrevételeiket.

Mannheimer dr. a zsidó bankzseninek volt prototipusa, aki hatalmas vagyont gyűjtött és fiatal kora dacára, aktíve beleszólt nagy államok pénzügyi gesztióiba. A jóla szóla ismertetések nyomán az az érzésünk, hogy éppen ezek a sokmilliárdos állami kötelezettségek haladták túl erőit, hiszen volt rá esél, amikor a világ leggazdagabb államának, a franciáknak nyújtott ő, a zsidó bankár hathatós segítséget. Egy ember magánbankja segítségével nyújtott „anyagi támogatást” a Banque de France-nak és francia pénzügyminiszterek jártak hozzá naponta megbeszélése.

Azonkívül, hogy az egyéni banktragediával kapcsolatban a világ újra zsidóni fog, dacára annak, hogy különben nem „zsidó ügy” ez az egész, nagy feltűnést keltett esemény. Patinás név volt eddig a mendelsohni, most pedig az amsterdami törvényszék táblájára került, ahol az izolvens cégeket tartják nyilván. Viszont ezzel kapcsolatban jussom eszünkbe, hogy a napokban megkezdődött a genfi cionista világkongresszus. Husz világkongresszus zajlott le negyvenkét év alatt. S ez idő nem volt elég ahhoz, hogy egy ilyen pénzügyi zseni, mint amilyen Mannheim is volt, odaállt volna egy kicsiny, de nagyjövűjű államépítés mellé. A százmillió holdlandi orintok, a milliárd frankok csak úgy repültek a levegőben és amikor egy kis zsidó nép akart építeni országot, nem jutott ahhoz a kegyhez, hogy egyetlen nagyszülő bankárja alányult volna az eszmének, hol felemelje a szegénység porából.

Mindég csak a kis tanítók, vidéki intellektuális, prédikátorok, újságírók és kiskereskedők állottak a sorba, hogy harcoljanak az eszméért. Meg az élen néhány politikus, aki tárgyalgat, de amikor a dolgot pénzügyi lélelépítésére került a sor, akkor megakadtak, mert a nagy pénzbarók, a francia meg egyéb nagyvállalok piacain „angasztáltak” magukat. Holott ha egy ilyen bankár, ilyen „krájlzeros” esettel ad-

ná össze magát, mint a zsidó országépítés, akkor talán nem veszne oda minden vagyona és élete is 48 éves korában.

Ha a genfi napok nem tudnak korszakos eredményt elérni, sokban hozzájárul ahhoz, hogy még mindig nem nőtt elég nagyra a zsidó országépítés ahhoz, hogy a Mendelsohn és Tars bankház, meg a hozzá hasonló cégek „üzletet” látnának benne. Nem olyan nagy üzletet, — amelybe bele is lehet bukni, hanem olyan, amely reális volna és kicsi, de biztos hasznot hajtó. Amig a mi zsenijeink, ha politikusok, más népet boldogítanak, ha tudósok, akkor más népeknek dolgoznak, ha pénzügyi zsenik, akkor francia és hasonló államot „szandálnak”, addig nagyon nehéz a tere azoknak

Megnyílt Genfben a XXI-ik cionista világkongresszus

A cionista pártok vezetőinek nyilatkozata a „Népünk” számára

Genf. — Szerda este 9 órakor a világ zsidóságának óriási érdeklődése mellett megnyílt a huszonegyedik cionista világkongresszus. A megnyitó ülés a genfi színház hatalmas termében folyt le számos állam diplomatájának, több, mint 500 delegátus és a világlapok tudósítóinak jelenlétében. A megnyitó ülésen dr. Chaim Weizman elmondotta nagyszabásu megnyitóbeszédét. Utána az üdvözlések hangzottak el.

M. Lachenal, a svájci köztársasági kormány nevében üdvözölte a világkongresszust, majd a svájci cionista szervezet, utána a svájci hitközségek szervezetének elnöke. Különös érdeklődésre tartott számot Justin Goddard francia szenátor, volt miniszter beszéde, aki a francia-palesztinai bizottság elnöke és a cionizmus régi híve. A megnyitó ülésen résztvettek Wegwood ezredes és Cazalet kapitány, akik az angol alsóház tagjai. Dr. Nahum Goldman, a Jewish Agency népszövetségi megbízottja a jelenkor zsidókérdéséről tartott nagyszabásu referátumot.

Csütörtök reggel az első plenáris ülésen megválasztják a kongresszus elnökségét és utána megkezdődik az érdemleges munka és érdemleges tárgyalás. Lapzártakor érkezett Genfbe kiküldött tudósítónknak, Just Józsefnek repülőpostán küldött riportja, amelyből helyszüke miatt csak a következőket közöljük:

— Az egész Genf nyüzög a sok delegátustól, vendégtől és laptudósítóktól, akik erre a nagy világeseményre jöttek el.

az álmódzóknak, akik a genfi tó partján összegyűltek. Viszont addig-addig gyűléseznek, amíg kiderül, hogy nagyobb kincs van kezükben, mint a manheimereknek. Ők a zsidó jövőt tartják markukban s nem a folyó aranyat, amely gyorsan keres más gazdát. De ha az ideális országépítés híveinek serege végre összelognak a nagyfőkkel, akkor a business-t kedvelő angol is másképpen beszélne. Olyan rideg tőkés mentalitás, mint amilyen az angol, a Hyde parkba küldi álmódzóit, hogy ott kibeszéljék magukat. Viszont az üzletembereket a City-be hívja, de csak az utóbbiakat veszi komolyan. A cionista álmódzókat a Hydeparkbeli prédikátorok nyóvján fogja tartani mindaddig, amíg a Tőke három nagy „T”-vel nem jelentkezik. De ez a zsidó tőke öngyilkos lesz vidéki kastélyában és egytelen elégtétele, hogy a temetésén az őt ember között, akik elkísérték, ott van Paul Reynaud, a franciák pénzügyminisztere is. Ha azonban a zsidó néptől díjaznának energiát és pénzt, egy egész nép állana meghaltan sirja körül.

Senki nem nézi a genfi szépségeket, hanem mindenki a várható nagy eseményekkel van elfoglalva. Jómagam is ellelejttem a 34 órás ut fíradalmait és azonnal felkerestem az egyes cionista pártok vezetőit, hogy tőlük nyilatkozatot kérjek a „Népünk” számára a várható megnyilatkozásoktól.

— Mit várhatunk ettől a kongresszustól? — ezt a kérdést szegzem minden prominens vezetőférfiu mellétek. Itt adom a villáminterjúkat, amelyeket kaptam.

RAV MEIR BERLIN, A MIZRACHI VILÁGSZERVEZET ELNOKE:
— Ez a kongresszus a harc kongresszusa kell legyen, a „milchama,” harc mindenki ellen. aki az országépítést zavarni akarja. Ezt a harcot Erec Jiszraelben kell folytatni, de nem egy napig, mint a Fehér Könyv elleni tiltakozáskor, hanem egy végtelenül szívós harcot, amely a biztos győzelemhez vezet. Ha sokezer áldozatba is tog kerülni, erre is fel kell készülnünk. Ha azt mondjuk, hogy nem szabad felhagyni a reménnyel, ez azt jelenti, hogy harcolni kell minden erővel.

BEN GURION, AZ EXECUTIVE ELNOKE, A MUNKASSÁG VEZÉRE:

— Minden pénzt, amelyet cionista célra gyűjtünk, fel kell használjuk hajók vásárlására és hadseregnek kell költsük. Fel kell készülnünk a harcot! Ha mindez a

(Tudósításunk folytatása a 12-ik oldalon.)

WASSERSTROM SÁNDOR

Reviziót a revizionizmusban!

Vallomást kell tennem itt az olvasóközönségünk előtt. Olyan vallomást, amelyre sokan várnak sok-cserenyi előzetünk közül. A kérdés, amely sok le-
vélből és a hozzáink jutottat kérdésekből kiscendül, egyszerűen a következő:

REVIZIONISTA-E A „NÉPÜNK” VAGY SEM?

Mielőtt a kérdésre stereotip választ adnék, meg kell mondanom azt, hogy a „Népünk” nem állott tízen-egy éves fennállása alatt sohasem egyetlen egy párt vagy frakció szolgálatában. Nem volt sohasem egyetlen szervezetnek szolgálója és ha harcolt egy-egy gondolat, vagy intézmény érdekében, akkor tette ezt azért, mert minden zsidó ügynek, amely igazságos és becsületes, hű propagálója.

Amikor az elmúlt év őszén, az Ujcionista Világszervezet elnöke: Wladimir Jabotinsky Romániában járt és propagálta a „csakazértis” kíváncsiakat, a zsidó ügyben hallatlan visszhangot keltett ez a gondolat. Megindult a nagy szervezkedés és mert jómagam mindenkor a zsidó élet pulzusán tartom kezem, éreztem, hogy ez valami új vérkeringést hoz a zsidó világban. A letargikus kétségbeesésben szenvedő zsidó tömegek akptak egy reménységű, egy reálisnak mondható kalandosságot, amely boldogabbá tehet embereket. É: valóban: kétségtelen adatok bizonyítják, hogy alig egy esztendő alatt, ezzel az „af-al-p!” jelszóval ötvenezer zsidó került a palesztinai vágyott partra.

Ennek a főmóghangulatnak szószólója lett a lapunk és tette ezt annál is inkább, mert lapunk felől szerkesztője egyik vezetője ennek a mozgalomnak.

De jómagam sohasem tettem és mondtam mást, minthogy híve maradtam rendületlenül a cionista világnézethez, annak a konzervatív felfogáshoz, hogy a cionista eszme legfőbb képviselője mégis a Cionista Világszervezet, amelyvel mint a test és lélekkel van összekötve.

Épp úgy mint mi egy nép vagyunk, amelynek nemzeti célkitűzéseit vannak és mint ilyen, csak a saját, évezredek, vérel áztatott történelmi talaján, a Szentföldön tudjuk feleltetni egészleges népi életünket, — tudunk kell, hogy a reális megteremtője ennek az eszmének csakis az a Cionista Világszervezet lehet, amelynek adottságait évtizedek fáradságtalan gigász munkája teremtetta meg.

Lehet, hogy eme felfogásom dacára, életem mindenkor a kritika jóvájáról és nem tagadom, hogy sok hibát fedezhetünk fel a vonatkozásban, de sohasem mondtam mást, mint azt, hogy az, aki a konzervatív cionizmust vallja magáénak, mint jómagam, az sohasem tántorodhat el ettől, mégha kritizál is és szerelné, ha az ügyek jobban menének úgy itt Erdélyben, mint ott a világszervezetben is. Lehetünk elégtelensek a vezetéssel, kritizálhatunk, harcolhatunk is ellene, azonban ennek a szervezeten belül kell történnie.

Különösen meggyőződésemmé vált ez a felfogás az utóbbi időben. Jabotinsky kiváló személyisége annyira rányomta bélyegét az ujcionista mozgalomra, hogy eszméi és előre megjósolt, később pedig be-következett igazsággal fájdalommal tudatosították ben-nem azt a hitet, hogy nagy kár, végtelenül nagy kár, hogy nem a cionista világszervezet keretén belül fejtői kiéneket az ujcionista vezére. Odakellene hatni min-den erővel, hogy amint azt már a megboldogult Sokolov is megmondotta: revizionizmus kell keresztülvinni a revizionizmusban. Lehetünk és legyünk ál-landóan a vártán, revizáljuk minden lépésünket és tettünket. De térjünk vissza a nagy keretbe, amely egyedül lehet az igazi eszme hordozója.

Jómagam három évtizedes haladók ezen az uton, amelyről soha el nem tántorodtam. Azt, hogy hely-lyet adott a „Népünk” a revizionista eszmekörhöz tartozó cikkeknek és propagandának, tette ezt azért, mert nem vagyunk pártlap és nem lehetünk szinte-

len kommentálói semmilyen eszmének és semmiké-
féle olyan eszménynek, amely lehet, hogy ma szék-
látszik a holnapra kiderülni, hogy tisztavág életi
gondolatföszlány volt csupán.

Azokat, akiket érdekel, meg kell nyugtassam,
hogy a „Népünk” mindenkor az Eszme hírdetője
lesz és ez az eszme, az igazi hamisítatlan cion-
gondolat. A vallási törvények alapján felépült Zsidó-
ország. Aki valami jót és egészségeset akar dolgozni
az eszme érdekében, az mindenkor hálás elismerést
kap lapunk hasábjain. Mert ez a lap az egyetlen
zsidó érdekeket képviselő és nem „hivatalos lapja”
semmikéféle pártfrakciónak vagy elgondolásoknak.

Akik hűséges figyelői lapunk irányának, azok
láthatják, hogy ugyanakkor, amikor az ujcionisták
eszmévilágát ismertették, akkor irtunk egyidejűleg a
mirachai eszme értékeiről is. Mi tartjuk olyan okos-
nak, józannak és helyes ítélőképességűnek a zsidó
olvasókat, hogy éppen az ismertetések után mindenki
megtalálja azt az eszmekört, amelyben dolgozni akar.
Ha egyoldalúak vagyunk, akkor követjük azt a né-
met és olasz propagando módszert, amely nem en-
gedi meg, hogy másképpen gondolkozzék a tömeg,
mint olyképen, ahogy azt rákényszerítik. Mi minden-
kor a gondolat szabadság hirdetői voltunk és mara-
dunk és amely csak hasznára lehet a zsidó fejlődés
irányvonalának és az épülő Palesztinának. Szerintem
ahogy a zsidó alapok pénzmilliói is építettek, úgy
az illegális bevándorlás lendülete is korszakos epo-
chát jelenthetett a Palesztina-gondolat szempontjából.

Most már megadom a választ a kérdésre:

REVIZIONISTA-E A „NÉPÜNK”?

A „Népünk” nem revizionista utaság. Csak helyet
ad minden igaz ügynek, amely a zsidó ország-
teremtést elősegíti és amely galus életünk ezernyi szen-
vedését bármiképen enyhíti.

Ezzel kapcsolatban éppen a szabad kritika jo-
gán meg kell mondanom, hogy sok csalódást jelent
számomra az a mentalitás differencia, amely az er-
délyi hívek és a bukaresti ujcionista központi között
fennáll. Jómagam nem voltam és nem vagyok uj-
cionista, hanem mindenkor hűséges tagja voltam a
világszervezetnek s mo is azt mondom, hogy össze
kellene egyeztetni az ellentéteket és egy egységes
cionista szervezet keretén belül kell kivinnünk a mi
igazságunkat. S éppen ezért megengedem magamnak
azt is, hogy kritikát gyakoroljak a revizionista köz-
ponti vezetés fölött is. Azok a vezetők Bukaresztben,
lehet, hogy jó cionisták, az ő felfogásuk és a besz-
arabiai vagy bukaresti felfogásuk szerint, de ők nem
fogják megérteni sohasem Erdély különleges lelkü-
letét. Irányításuk még jobban kitérítik a cionista
táborban az ellentéteket.

Tagadhatatlan, hogy sok-sok csalódást okoz az
a „Jendület”, ahogy őt ott az eszmét hirdetik. Ebből
a lelkeknél hűt nagy nekihuzdulásból, amelyet
Jabotinsky, mint egy zsidó népvándorlást képzelt el,
amit gazdag és szegény egyaránt vállalva visz ke-
resztül és valóit meg, azt kell lássuk, hogy gyarló
embereknek üzleti vállalkozása lett.

Kissé deszpotikus berendezési nekihuzdulás,
amelynek annyi gyengéje van és sokszor annyira
bánja a lényegét, hogy fáj az embernek és nem
tudja kivonni magát alóla egykönnyen.

Erdély ujcionistái, ha tovább is függni fognak a
bukaresti vezetőségétől, akkor az eszme — ezt nyu-

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
Pensiunea KATZ
BUCUREȘTI, Str. Capitan Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria a
Podului Senatului. TELEFON 5.43.05.

Minőségben órákban izlésben szövef
különlegességeink vezetik! Dus választék! Szolid kiszolgálás
Havas és Grünfeld
posztóruház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Részlet)

gódian állíthatom — teljesen elveszté majd népsz-
rűségét Erdély zsidó tömegei előtt. Lehet, hogy az
orosz és a bukovinai zsidók között ilyen metódus
lehet vezetni és eszmét hirdetni, de az erdélyi zsidó-
ság nincsen ehhez szokva. Ha nem csinálnak reviz-
iót a revizionizmusban, akkor „tisztavág” életi les-
z itt nálunk. Sőt tovább megyek és azt mondom:
ha a revizionista világszervezet nem fogja alaposan
revizió alá venni minden tekintetben felfogását, ak-
kor a zsidó egységre való törekvés sok akadályt fog
gördíteni munkájuk elé Varsóban éppen úgy, mint
Londonban, vagy Bukaresztben és az egész zsidó vi-
lágban.

Mint három évtizedes dolgozó cionista az sze-
reimém sokszerenyi zsidó testvéremmel együtt, hogy
abban a nagy keretben egyesüljön minden egyes
felfogás, amelyet Cionista Világszervezetnek hívnak s
amely éppen a napokban tartja nagyfontosságú ülé-
sét Genfben. Milyen szép és nagyszerű volna, ha a
cionista kongresszusban a választások megszűnésé-
vel az egységes zsidó nép nyilatkozna meg Cion je-
gyében. Milyen jó volna, ha a revizionisták is reviz-
iót kezdenének és ahelyett, hogy törzsalakodás, vita
és egymás elleni küzdés volna a főcél, egyetűlt erő-
vel harcolnánk a nagy Palesztina érdekében.

A „Népünk” — ismétlem, — nem lapja egyetlen
pártnak sem. Így nem revizionista sem. Ha helyet
adott a revizionista hírlapi cikkeknek, ezt a közle-
dés és a megértés előkészítése érdekében és jegy-
ben tette. S tenné ezt továbbra is, ha úgy látná,
hogy lehetséges a megértés utja. De mert erre e pill-
anatban nincsen kilátás, marad, ami volt, lelkes
cionista orgánium, amely a békét hirdeti a cionista
világszervezet egészére alant.

Sok félreértést remélek ezzel az önvalomással
elírnálni. Tudom, hogy vannak „jóakarók”, akik
lapom minden egyes gesztusából tőkét akarnak ková-
csolni ellenük. Mi megértünk már sok vihart és
számos rosszulindult támadást. S tudtük valamennyi-
nyit, mert fűt hennünket az igazság keresése. S mert
az igazság mindig győz, hiszem és vallom, hogy
esztal is kiderül majd igazunk és még azok is be-
láthatják tévedésüket, akik azt hitték, hogy itt az alk-
alom, hogy hűtlenségünket dokumentálják és olyas-
mit magyarázzanak bele tetteinkbe, amelytől nagyon.
de nagyon távol állunk.

Legyen az Eszme a mi vezérlőlagunk és ha tár-
heletlen hittel hiszünk benne, akkor valóban felépül
az igazi Cion, ha különböző utakon is akarjuk el-
érni!

— FORGALMAS HÍLYEN, jömenefeli
péküzem, 3 kemeccével, teljes berendezéssel,
engross és detail üzlettel kiadó, esetleg ház-
zállal együtt eladó. Értekezni Kohn Mórnál
Oradea, Str. Take Ionescu 57.

— SÜLYOS ÜSSZETÜZES EGY MENE-
KÜLT HAJÓN. (Isztambul). Szmirna előtt he-
ves ösztetűzésre került sor egy hajó legény-
sége és utasai között. A hajó 600 csehszlovák-
kiai zsidó menekülttel szállított és néhány
napja a szmirnai kikötőben horgonyt vetett.
A szmirnai hatóságok rendelkezése a hajó ka-
pitánya fel akarta szedni a horgonyokat, eh-
ben a munkájában azonban a hajó utasai
meg akarták akadályozni. Végül is a szmir-
nai rendőrség lépett közbe, majd utasítás-
adtak a kapitánynak, hogy azonnal hagyja
el a kikötőt, ellenkező esetben egy aknavető
hajóval kísérte ki a hajót a nyílt tengerre.

Milliók a kereszton...

Az olasz zsidóság üldözése még mindig fo-
lyik és mert ezek voltak a legaszimiláltabbak,
ezért aránylag igen sok közöttük a kikeresztel-
kedés. A hivatalos jelentések szerint, az el-
múlt egy év alatt 4500 zsidó keresztelkedett ki
Olaszországban, tehát az ottlélo zsidóságnak kö-
rülbelül 10%-a. Hogy miért keresztelkedtek ki?
Nem meggyőződésből, hanem azért, mert a ma-
guk és gyermekeik életét meg akarták könnyi-
teni. Abban a hitben élnek, hogy a pápa közbe
fog lépni egyházának hü fiait érdekében és ké-
sőbb nagyobb könnyebbséget fognak kapni,
amiért elárulták zsidóságukat a veszelő sulyos
perceiben és odateslatkoztak az anyaszentegé-
ház hiveihez. Állítólag ezeknek könnyebb más-
felé is elhelyezkedni és külszrűgök is szivesen
veszik, ha római katolikusok lépik át határukat.

Ezzel kapcsolatban sokat beszélnek zsidó
körökben azokról a német zsidókról, akik leg-
utóbb Bolíviába mentek és ahogy odaértek,
egyöntetten áttértek a keresztény vallásra. Meg
azt is szomorúan könyvelhetjük el, hogy dan-
zig és másvárosbeli zsidó gyermekeket, akiket
elvisznek Londonba és más nyugati nagyváros-
ba, azokat misszionáriusok veszik át, akik termé-
szetesen úgy nevelik őket, hogy eltávozzanak a
zsidóságtól és mikorra önállóak lesznek, akkor
majd lelkileg tőlük legyenek a zsidóságtól és
közül a keresztény egyház felfogásához. Sokszor
tíz ezer lélek pusztul el így a zsidóság szempont-
jából, akiket örökre elvesztünk. Ma nem olyan
a mentalitása a zsidóknak, hogy inkább mártir-
halált haltak gyermekeikkel együtt, mint volt a
wormsi-középkori üldözések idején, amikor
szülők saját gyermekeik halálát nézték végig,
holott ha egy szót szóltak volna, az akkori
misszionáriusok kegyelmet adtak volna nekik.
A zsidóság sorai között retentő pusztítást
végéz a különböző világnézetek harca és az
egyház.

Legszomorubb és legnagyobb veszteség az a
kétmillió zsidó, akik az orosz-szovjet folyótán a
Marx-hitre tértek át, akiket a szovjetrendszer

Egy marék töld

... Már vagy tízenégy órája, hogy menetel-
ünk „Gewaltiger Marsch”, erőszakos menet ez, te-
hát nem pihenhetünk. A megadott időben ott kell
lennünk. Ilyenkor nincs más szempont, mint a pon-
tos megérkezés.

Megyünk, megyünk, megyünk. Reggel még meg-
lehetős idő volt. Nem esett. Most már vagy két
órája esik. Cunya galicái eső. A sár a bokáinkat
temeti és úgy tapad a lábaink köré, mintha erő-
szakkal itt akarná tartani az embert. Az eső pedig
először csöndes zajtjal esik, minden oldalról egyfor-
mán, hogy teljesen átáztassa a ruhánkat. És miután
már teljesen, ingly vízesek vagyunk, miután már
vizesz érezzük, mert minden tagunk egyformán vi-
zes: szel kerekedik és az eső az arcunkat csapdo-
sa. Eleinte védekezünk ellene. Félfordított arccal
menetelünk. Az arc összeráncosodik, eltorzul, a
nyakszirti megmerevedik, a szem a legkisebb nyi-
lárra szorítkozik — de megyünk. Csatlakos, néman,
érzékletlenül és vakon. Egy emberitömeg, amely ösz-
szevold, nagy mozgés anyagtömegre tapad össze
és öntudatlanul mozog, előre vánszorog ideges lába-
kon...

Este lesz. A sötétség megápintható. Az ember
a szomszédját nem látja, csak érzi. A némaság meg-
üli a húzódo, tapadó testet és az agy nem gondol

távolított el véglegesen a zsidóságtól. Ezek és
ezeknek az utópai retentő vérvesszeséget jelen-
tenek a tizenhatmilliónyi zsidóság szempontjá-
ból. Az öszszidóságnak pedig ez egy nyolcada,
tehát minden nyolcadik zsidót elvesztünk...
azok pedig tudni sem fognak majd arról, hogy
zsidók voltak, szenvedő orosz zsidók voltak az
őseik.

Olaszországban tíz százalék, a Szovjetben
66%, Németországban is bizonyos százalék. Ma-
gyarországon is, meg nálunk, egyszóval pusztu-
lunk veszünk, nem csupán a tengeri hajókon,
nem csak a Senkiöldjén, hanem a folyton nö-
vekvő kikeresztelkedésekkel is. Szegény zsidó-
ságunk!

A rabbik pedig seholsem állanak a hivata-
suk magaslátán. Csak úgy lehetnek ennek utját
állani, ha pozitívab nevelést adnának a rabbik.
De őket ez nem érdekli. Ok csak a maguk ki-
csiny és szuk világát nézik és nem gondolnak a
holnapra, legfeljebb ha nyugdíjukról van szó.
De a zsidó jövő hidegen hagyja nagyrészüket.
Mindenütt a világban. S talán ezért küldi a sok
csapást ránk az Uristen, mert szellemi vezére-
ink, a rabbijaink is cserbenhagynak bennünket a
veszély legsúlyosabb perceiben...

Tíz magyarországi delegátus

Genfben

Két évvel ezelőt három volt. Most tíz
delegátust küldött ki a magyarországi cion-
ista szervezet a genfi világkongresszusra.
Két év múlva esetleg már husz lesz a szá-
muk. Szépen haladnak, de valljuk be, hogy
ez nem a magyarországi cionista szerve-
zet érdeme. Akármennyire is lelkes, dolgo-
zó cionisták is vannak az élel, azt a
retentő közönyt és félrebeszélést nem
tudták megváltoztatni. Mintha a magyar
zsidóság elegeit tett volna Palesztinának
azzal, hogy két nagy vezére, Herzl Tivad-
ar és Max Nordau ott születtek Budapes-
ten. Eről sem tehetnek a magyarországi
zsidók és volt idő, amikor áldoztak volna
azért, csakhogy ezek a nagy világító láo-
szok valahog masutt látták volna meg a
napvilágot.

De jöttek a zsidó törvények és jött a
kegyetlen klasszikáció. Amit ötven éve
tagadtak, azt most rájuk kényszerítik. Még

Orvosok mondják:
A **Sulfamyl-**
kénpuder tökéletes összetételűl fogva ki-
tűnő eredménnyel helyettesíti az öszszes pudereket

pedig azt, hogy „zsidó vagyok, zsidónak
születtem, bárha magyar notát dalolt a
dajka fölöttem.” A nyilas kegyetlenség rá-
kényszerítette a zsidókat, hogy ne lubi-
koljanak a kellemes langyos vízben, ha-
nem usznanak messzebbre, a tengereken
át. És usznak is... az uszályhajók végig a
Dunán, a fekete-tengeri kikötőkön át Pa-
lesztina felé. És ma már tíz delegátust
küldenek ki a genfi megbeszélésekre.

Dr Artur Hantke 1918-ban tartott bu-
dapesti cionista országos konferencián (e
sorok írója résztvevett azon és szintén hal-
lotta) azt mondotta: keserves napok és
még keservebbek tettek révén fog a ma-
gyar zsidóság ráébredni arra, hogy Palesz-
tina felépítése életszükséglet a zsidó nép
számára. Ki hallotta azt akkoriban Ma-
gyarországon? Senki a néhány lelkes cion-
istán kívül. Pedig, héj, ha akkor kezdték
volna az intenzív munkát a magyarországi
zsidók, hol tartana ma Palesztina? A szük-
látókörü egyházi és világi vezeték nem él-
tek volna abban a szerencsétlen tévhitben,
hogy egy zsidó országra szükség nincsen.
De ha volna is, az kell a lengyel meg az
orosz zsidóknak, „Magyar ember” nem kell
soha, hogy eről beszéljen.” Hát szent igaz,
hogy „magyar ember” nem, de magát ma-
gyarnak valló, de zsidóvá kényszerítettek
— igen.

Tíz delegátus Genfben, nem a jobb
idők hajlama, hanem a magyarországi zsi-
dóság „alkonya.” De lesz belőle reggeli és
lesz belőle hajnalhasadás. Szébb, jobb és
emberibb, mint az eddigi volt...

Reich József ötszáz leje

Ki nem ismeri Erdélyben Reich Józse-
fet, a nagyváradi ortodox hitközség díszel-
nökét, a nagyszívű és könnyűkezü filan-
trópót? Ha valakire rá lehet mondani, hogy
jóvilágis és kedves, akkor őrá valóban il-
lik ez a meghatározás. Tul a hetvenen, ha-

zszulról... ez iszonyu suly... De hát... otthonról
jött. Gondos kezek, gyöngéd szív küldte... Mind-
egy. A szív megbocsájta... Eldobjuk... Be kár...
A szák még mindig huz, kegyetlenül huz. Menjen a
dehány is. Lesz majd más... A tartalék bak-
kancs?... Nagy büntetés jár érte... és... odakinn
nem kap az ember mást... De majd ugys mege-
beszélők, a kórházban nem kell... Ez nagyszerű
gondolat... Az ember megbeszél, kórházban ke-
rül... Eldobom ezt is... azt is... a sötétségben
nem látni... A pokrócot leoldom... a sátorpony-
vát is... A kincstár pénze... borzasztó... de a
szák már könnyebb, sokkal könnyebb...

Most már majdnem semmim nincsen... Se
ennivaló, se a hideg ellen... Mi lesz?... Nem
baj... Azt majd kibírom, de ezt nem lehet kibírni...
Inkább éhezni, fájni, megfagyatni, meghalni, de
legalább nem sajnó, nem nyög...

Reggel felé jár... Végignézek a csapaton. Ketté-
gönyvedt, földön vánszorog, néman nyögő vén em-
berék... De a zások már nem oly dűzadtak,
mint tegnap...

Mellettem gönyved egy öreg ember. Lehet vagy
negyven éves. A földre bálmul és topog, a lába
gyurja a sarat, de ő csak megy... a zásója teljesen
érintetlen... Megszólítom:
— Nem nehéz, öreg?

— Mit csináljunk? — és tovább vánszorog. Lá-
tom, hogy zsidó. Csupa víz, sár és szenvedés. Végig-
nézek rája és szívem verése előll... Tizenöt évvel

talmas vitalitás van benne. Szívvel-lélekkel tud lelkesedni a zsidó közösségért, ha kell ad munkát is, éjjel-nappal képes tárgyalgatni, jönni-menni és agitálni (mint a legutóbbi hitközségi választásoknál is) s amikor a pénzerszényt kell kinyitni, mindig előjár és ad, két kézzel ad. Ha egy szegény rokonnak kell kiházasítani, úgy vesz elő százezer leit, mint némely gazdag ember 100 leit, ha egy elesett egzisztenciának kenyeret kell adni, „forgókövet” akkor is Reich bácsi ad. Ha zsidó közintézménynek szívszegi kölcsön kell, akkor is Reich József ad. Ha egy zsidó író könyvet akar kiadni, a kölcsönt ő adja hozzá. Egyszóval — mint zsidó, akiről csak jót lehet írni.

Ezt főleg azért mondtuk el előljáróban, mert mostanában éppen nyaralni van és eszünkbe jut egy epizód, amely néhány évvel ezelőtt történt vele az egyik erdélyi fürdőn és amelynek „következményeit” nevelve mondotta el néhány héttel ezelőtt lapunk szerkesztőinek:

— Egy társasággal ültem az egyik erdélyi fürdőn, amikor odajön hozzám egy snorrer és kér valamit alumizsnát. Az őrszembemben volt egy órszáz lejes, amelyet jól összehajogattam és a kezébe nyomtam. Az én zsidóm eltűnt és jómagam is elfeledkeztem az egész dologról. Azután ősz lett és az ünnepek közben eljött hozzám ez a snorrer Nagyváradon. Elmondta, hogy bizony ő még soha életében egy embertől így és ennyit sohasem kapott. Természetesen még ott a fürdőhelyen „információt” kért rólam. Tekintettel arra, hogy „megjelelé” volt az információ és mert azt hitte, hogy ez a Várad csak úgy százával termeli ki az ilyen „bolondokat”, amilyen én vagyok, hazament a máramarosi faluba, lelakta családját a vonatra és elköltözött pereputtyostól Nagyváradra.

— Most pedig, hogy már én így „idecsalltam”, reméli, hogy tudom mi a „kötelességem”. Talán kérkedésnek vennék némelyek, azért nem mondom el, hogy ez az én zsidóm, akivel egy „kőnyvelmi” peremben jót tettem, mennyi szekurával fizette vissza az első ítélezt. Csináltam neki egy kis egzisztenciát. Mennyibe került? Nem mondom. Azután gondolt egy nagyot és „végleges likvidáció” címen elnyavozott Palesztinába. Azután talán egy

évig nem hallottam róla. Majd újra beállított. A palesztinai vizitnek is vége volt. Előlről kell kezdeni az egészet. És most is itt van. Gyakran meglátogat és még eddig nem fizetett rá erre a fürdői ismeretségre. Az olvasó azt hinné, hogy Reich József ezt a történetet úgy adja elő, hogy: ime mennyi bosszúságot okoz az ember jó szíve. De nem így mondja el. Hanem nevetve, mint egy „jó heccet”, ami az elmondottak alapján néhány tizezer leitől szabadította meg az évek folyamán. Ez Reich József jótékonyági gesztusainak egyik kis epizódja.

Már régebben meg akartuk írni, de most is egyik erdélyi fürdőhelyen van, de mikorra lapunk megjelenik, újra íthón lesz. Direkt nem akartuk addig megírni, amíg ott van, mert akkor egy szép reggelen száz snorrer is jelentkezett volna azért a bizonyos „szerencsét hozó” 500 lejért. Arról pedig igazán nem tehetünk, hogy a jövő évben előre informáldni fogunk a máramarosi és egyéb snorrerek, hogy hol nyaral majd Reich József, a nagyváradi orth. zsidó hitközség díszelnöke? Mindenestre azt fogjuk neki proponálni, hogy menjen Vichybe, vagy valamelyik más trancia fürdőhelyre. Mert „pro szaldó” jobban jár és olcsóbban fog nyaralni ott, mint itthon, ha tekintetbe vesszük azt, hogy milyen sex-appeal-je van az erdélyi zsidó snorrer-társadalomban. Csak tudjon mindig adni — legalább még harminc-nyolcvan évig.

A borszéki sírköavatás

Borszáken, ezen a kies fürdőhelyen, amelynek fürdővendégei között igen sok zsidó akad, létezik egy igen kicsi, állandóan anyagi bajokkal küzdő zsidó hitközség is.

Az elmúlt év májusában két ottan lakó zsidó, névszerint Perl Albert és Hermann Lipót elindultak a Borszáket övező erdőszegélyen keresztül Dornavatra felé, hogy ott marhákat vásároljanak és azokat Szászrégenben eladják. Eről az utról ezek a szegény emberek soha többet nem tértek vissza. Erdei haramiák kirabolták és meggyilkolták a szerencsétleneket, akik 7-7 árva gyereket hagytak hátra.

A kis borszéki hitközség, amely összesen 7-8 emberből áll, kötelességének érzéte, hogy a

— Hát beszéljen! — Maga megtévelyodott?!
— Az öreg megint köhög egy borzasztót, hogy az ember szíve megmozdul...

— Ej öreg, öreg — szól az őrmester végzetes gyanuval, — maga spekulál... En már ismerem magát. Maga már egynehány marsból kihuzta magát... Maga nagyon szeretne beteg lenni!... En tulajrók ám a maga eszén... Magának nem elég a rendes rüsztyung, maga — mondja szuro vizsgálóbírói tekintettel — maga azért cipeli ezt magával, hogy vért köhögjön!... No jól! Majd adok én magának vért! Maga külön jelenkezik zum Rapport! Megértette?! Adok én kenémet!...

A rapporinál kérél a kapitány:
— Mondja öreg, minek magának ez a zsák föld?...

— Kapitány urnak alásan jelentem... Ez vallási dolog... Ez a föld... Ize... a Szentföldről való... Nálunk ez így szokás... Mi nagyon tiszteljük őseink földjét... Est édesanyám, aki ott halt meg, küldötte évekkel ezelőtt... Ha nem segít meg az Isten, hogy kimenjek meghalni, hát ezt a marék földet tételesen a fejem alá a síromba... Minden ősm ott halt meg a Szentföldön...

A kapitány nézi, nézi az öreget és egy könyvet vesz észre a szemén. Aztán így szól:
— Örmester, megnézte a zsákját? Nem hiányzik belőle semmi?

— Jelenem alásán nem!
— Akkor... vigyázzon az öregre, ha meghal, tételesen ezt a földet a feje alá... Megértette?!

Idősebb nálunk... a szánalom a torkomat fojtja...
Faluba érünk. A menet megáll. A kedélyek éneklési szeretének gyönyörűségében...
Kis pihenés után felharsan a parancs:
— Aul! Vizitálás lesz. A zsákok kinyitnak szerete.

Az őrmester szikrázó haraggal megállapítja, hogy a „társaság” mindent elhányt. Mi lesz ebből!
— Az egész zum Rapport! Azaz, hogy nem az egész. Van egy, aki nem hajított el semmit. Az én öreg, szenvedő szomszédóm.

— Itt van te! Ez az öreg elbírja, azok a naplopó síhederek pedig kényeskednek! Hogy hinak, öreg?

— Ösztreicher Lipót, — szól az öreg és egy mély, beteg, átkozott köhögés tör ki a melléből...
Az őrmester végignézi rajta...
— Mi van a zsákokban?

Az öreg mindent kipakol... de valamit félve bent hágy... mintha fétené...
— Hát az micsoda? — kérdi gyanakodva az őrmester.

— Semmi!...
— Ki vele!

Az öreg izeg-mozog, de nem teszi ki. Az őrmester dühbe jön. Káromkodik és kivesszi. Egy kis zsák, tele földdel... Szép sárgás föld...
Az őrmester nézi, nézi, majd az öregre néz fel...
— Mi ez? Minek ez megának?
Az öreg hallgat...

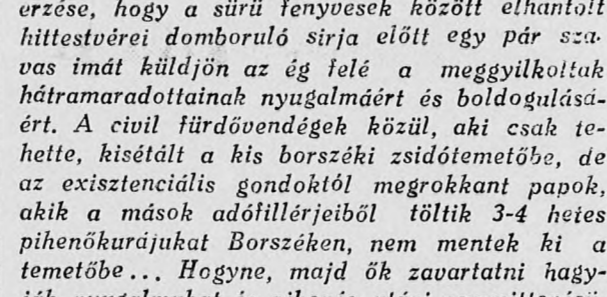
A nagyváradi Zsidó Klub
„Carmel”
orth. kóser étterme
(Oradea, Heyman udvar, Bv. Reg. Ferdinand 3)
Telefon: 1400.
Uj redukált nyári árakat léptetett életbe.

meggyilkolt két tagja részére sírkövet állított. Etsig Jakob elnök és Gerson Dávid alelnök társadozásának és anyagi bőkezűségének volt köszönhető, hogy a sírkő elkészült és július 20-án fel is avatták.

A kis hitközség érző szívé vezetősége nagyon helyesen helyénalónak tartotta, hogy erre a tragikus gyásznapra a Borszáken nyaraló lórabíkat is meghívja. Péntek este az istentisztelet alatt kihirdették, hogy a két meggyilkolt hittestvér „macovo” állítása vasárnap délután 4 órákor lesz. A fürdőn tartózkodtak ebben az időpontban az erdélyi számetevő hitközségek lórabíkat, számszerint 14-an és természetesen a magukat rebeknek tituláló és „pídjeneket” szedő rabbitskák, valamint más hitéleti előkelőségek is. Senki ezek közül nem taláta érdemesnek, hogy két meggyilkolt szerencsétlen zsidó ember sírjához, e lélekemelő gyásznapra aktusához hszarándokoljon, még kevésbé, hogy néhány szóval, hivatásuk teljesítése közben m' irhalált halt családapáról megemlekezzen. Egyetlenegy „more-de-aszre” nem érezte át a pillanat magasztosságát és egyikben sem öb-redt fel a kötelességtudás, az „Aháváh Jiszráel” érzése, hogy a sűrű fenyvesek között elhaltolt hittestvérei domboruló sírja előtt egy pár szavas imát küldjön az ég felé a meggyilkoltak hátramaradottainak nyugalalmáért és boldogulásáért. A civil fürdővendégek közül, aki csak tehetett, kíséltél a kis borszéki zsidótemetőbe, de az egzisztenciális gondoktól megrokkant papok, akik a mások adóállérjeiből fölöttik 3-4 hetes pihenőkurajukat Borszáken, nem mentek ki a temetőbe... Hogyne, majd ők zavartalan hágyják nyugalmukat és pihenés utáni semmiltévesítiket olyan bagatell dologgal, mint két szerencsétlen meggyilkolt zsidó ember sírköavatása?

Egyedül a nagyváradi hitközség ros Béth Dinjében, Ráv Czimelbaumban ébredt fel a kötelességtudás és zsidó szolidaritás érzése és egyedül ő volt jelen a sírköavatáson a Borszáken nyaraló 14 rabbi közül. Amilyen érthető és jogos felháborodással könyveljük el a távolléttükkel tündöklő lórabíkat s rebekét távolmaradását, ugyanolyan jólesően vesszük tudomásul az igazságnak megfelelően Ráv Czimelbaum példászerű demonstratív megnyilatkozását.

A jelenott haladó zsidóság és keresztények egyaránt legnagyobb felháborodásuknak adták kifejezést, erős kifejezésekkel illetve a távolléttükkel tündöklő „hivatott vezéreket”, a jobb elemek pedig szégyenkeztek 1939 nyarán Borszáken Ardeal rabbiáj miatt...

EZ MUNKÁCSI

Rabbidinasztiák harca a munkácsi vár tövében...

Írta: WASSERSTROM SÁNDOR

1. MI AZ, AMI MUNKÁCSOT — MUNKÁCSÁ TESZ?

Munkácsról nem lehet keveset írni. Munkács valami olyan egyedülálló, olyan nem mindennapi „egyniség” a városok között, hogy erről nem cikket, vagy cikksorozatot kellene írni, hanem vasok regényt. Olyan írásművet, amelynek egyes oldalán boldogan nevetni lehet, egy-egy oldalon örvendni, de a legnagyobb részénél sírni kellene, keservesen sírni.

Ha egy idegen és laikus körülnéz ebben a városban, nem lát kiféle mást, mint azt, hogy egy

labb állanak a „világi” kulturától. A „dács” jellegét az adja meg nekik, hogy a tradicionális jiddist némettel igyeksenek fűszerezni. Lehet már hallani a chasszid gyermekektől héberül is. Pedig hogy áldozte ezt a hébert a megboldogult rebbe... A hébert, amelyet itt elégén és modern emberek is beszélnek, akiről az uccán másként nem is ismerném fel, hogy hozzánk tartoznak...

Ami az igazi Munkácsot jelenti, annak a mélyben és a kulisszák mögötti jellemzését adja: az a reitendő és keserű harc, ami itt a rabbi-dinasztiák között lefolyt. A ghuélek és ghibellinek harca volt ez, meg a „fehér róza” és „piros róza” harca, a mely az angol történelmet annyira jellemzi. De itt nem „rózsás” eszközökkel folyt ez a küzdelem.

Megrom a tényeket az elhunytt nagy tudós íránti kegyelet megőrzése mellett, igazi történelmi objektivitással, de azaz az igazságérzettel, hogy jellemző korpékat adjam olyan eseményeknek, amelyek hű tükre, nálunk Erdélyben, ha más változatban és más személyekkel is hasonlóan játszódnak le.

2.

KÉT NAGY REBBE AZ EGYIK AZ ELLENÁLLHATATLAN AKARAT, A MÁSIK A SZERETET MEGTÉSTESÍTŐJE

Sztra Lazar munkácsi rebbe — zcl. félelmetes egyéniség volt. Olyan akarattal, hogy sokszáz embert eláthatott volna ebből kellő energiával. Talán évszázadokon át gyűlt össze ez a sok energia és mind benne akkumulálódott. Tizenöt éves korában lett már a munkácsi rabbiállam örököse. Már apja is nagyon nyakas gyermeknek tartotta és bár egyetlen gyermek volt, apja is csodálta akaratoságát. Azt vallották róla, már gyermekkorában is, hogy nagy gyertyája lesz a zsidó életnek, amely valóban fennen lobogtatta lángját hosszú évtizedekig, hogy a távoll, még tengerentúli országokba is bevilágítson.

Jellemző akarata és furcsa egyéniségére, hogy amikor háboru volt, nem azt mondotta, hogy hárcsak vége volna már a vérengzésnek, a sok könnynek és jajnak, hanem azt vallotta, hogy a messiási idők jöttét jelenti a nagy háboru és minél tovább tart, annál biztosabban eljön a gaél cedekek...
Ezzel szemben mit mondott nagy ellenfele — a belzi Rokeach Issachar Dov, a világhírű rebbe z. c. v. l.? Imádkozott a békéért és az emberek szeretetéért. Az egyik a harcnak, a vitának, a küzdelemnek volt hírdetője, a másik — aki már szintén az igazak álmát alussza — a szeretet híve volt, annak propagátóra és fanatikus hírdetője.

Mielőtt még a két egyéniség és világnagyság közötti harc részleteit ismertetném, el kell mondanom, hogy a chasszid világban nem szokatlan a harc. Nem csupán Solem Aléchem tréfás karcolatai, nemcsak a zsidó írók komoly munkái foglalkoznak ezzel, hanem a való életnek is sokszor jellemzője volt a chasszid hívek egymásközötti elkeseredett vitája.

Az én rabbin különb, mint a tied — s ezt az állítást, ha valaki kétségbe merle vonni, akkor sokszor a Bét Hamidrásban, ahol ezek a viták rendszerint lefolytak, még pofonok is csattantak. Kinek rebbeje tud több és nagyobb csodát mivelni? Ki tud a sédimek és kípeszkek és rúcheszek között nagyobb rendet vágni, kinek szava nagyobb, kinek

élnék kis város, amelyben van villany, csatornázás, vízvezeték és szép épületek, még paloták is. Széles bulvárjai és keskeny gettó-uccái is vannak. Ezt mind látni lehet és a zsidóság nyüzsgését, jóvámenést, élénk kereskedelmi szellemet és alkotási lázat. De ez nem „Munkács”. Ez éppen annyi, mint a többi város. A mi Munkácsot — Munkácsá teszti, az valami egészen más és egészen különleges. Már irtam a gimnáziumról, már irtam sok mindentől, ami jellemzi ezt a várost. A templom, a rabbi udvar... De az olvasó azt szeretné már olvasni, hogy mi ebben a városban az, ami páratlan a maga nemében? Mi az, amit sehol sem lehet megtalálni, csak Itten?

Hála az Urnak, amit alant elmondunk, ez már a múlté. Ez volt az, aminek „nem volt párja” Furcsa lapjai ezek egy furcsa népiségnek, amely ezt a várost lakja. Ha nem itt hallanám és olvasgatnám ez erre vonatkozó adathalmazt, azt hinném, hogy fantázia birodalmából hozzák ezt élénk agyu emberek.

Látom magam előtt a figurákat. A két chasszid típusát, amelyet hírtelen nem lehet megismerni. Az ugynevezett „dács”-okról, a zakkóruhás átlag áskénázról már sokat írtunk. De a chasszid sem egyforma. Ezek közül is van a „dács”, a „német” chasszid, ez beszél magyarul, sőt sokszor egészen jól is, amit ő az intellektuális egyik legfőbb követelményének tekint. A gyermekeik valamivel „moder-nebb”-ek, a fiatal fiúk meg a fiatalok iránt is élénk érdeklődést mutatnak. Vannak közöttük olyanok, akik csak „szargon”-t beszélnek és még távo-

csodái „csodálatosabbak” — ezért tűzbe mentek mindenkor egyes chasszid hívek. A tied nagy ember — de az én rebbem sokkalta nagyobb... ezzel végződött rendszerint a nagy vita. Egy kicsit pofozkodtak is, mintha és mátrív között, de utána békésen egy korty rákít ittak és lékacht ettek és másnap újra kezdődött az előlről... nagy gyerekek voltak, forrószívű, álmódózó, fanatikus nagy gyermekek... chasszidok... a rebek chasszidjai...

3.

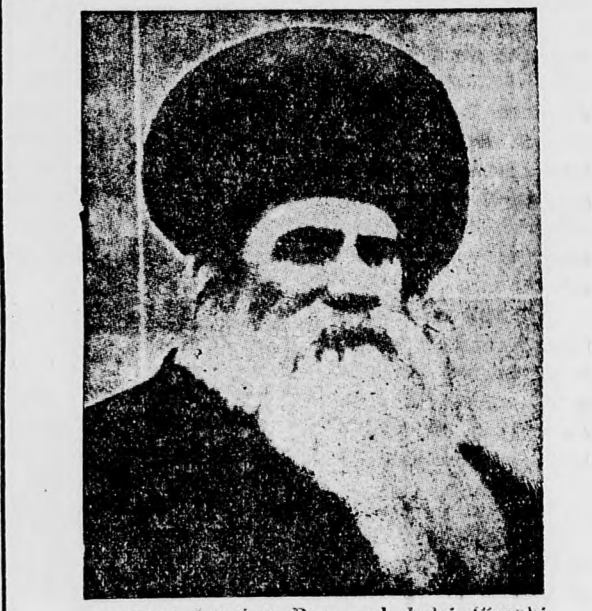
A MUNKÁCSI UDVAR „ÉLETTER” HARCA A BELZI CADIKKEL SZEMBEN.

De az a harc, ami a munkácsit és belzit között folyt hosszú években át, nem melegsívű zsidó fanatikusok közdelme volt, hanem keserű és életre-halálra menő küzdelem. A munkácsi mógótt ott állott először és mindenekelőtt a harcias rebbecen. Egy chasszid Katalin cárnó, egy chasszid Medame Pompadour. Ha eszpőjére tette kezét és megeresztette hangját, zengett-bongott az egész „udvar”. Diktálta a tempót, amely nem volt kíméletes és nem volt „zsidos”.

A harc úgy kezdődött, mint az igazi háboru. Mint a nagyhatalmak között. A munkácsi rebbe hívei megelőzték e tekintetben a nemzeti szocialistákat. Ők is „Lebensraum”-ról beszéltek. Eltérlet kell, amelyet nem foglalhat el senkisé, legkevésbé a belzi és hívei.

A belzi viszont „demokrata” volt, békés és imádia a nyugalmat, a csendet és harmóniát. Öreg volt már és élettől elfáradt.

A harc viszont „demokrata” volt, békés és imádia a nyugalmat, a csendet és harmóniát. Öreg volt már és élettől elfáradt.

Issachar Dov z.c.l. belzi főrabbi

Nem is csoda. Belzben a világháboru előtt ott volt a hatalmas udvartartás, vagyon és tekintély. Könyvek, tanuldi foliások és a hívek ezrei.

S akkor jöttek a háboru kegyetlen furiái. Hadseregek gúgász küzdelmei, éppen a Belz körül. A gyönyörű belzi templomból istállót csináltak a koczok, megszeniségtelenítették és széjjelszakították a szent tekereseket. Az utcákon szétszórva lábbal taposták és elégették a sok drága szent könyvet. A belzi menekült. Vége lett a fényes udvarnak, vége lett a nyugalomnak és békének. Menekülni kellett, otthagyni mindent, ami drága és jó volt.

Magyarországra. Ujfehértóra menekült. Jómagam is jártam ott nála, amit annak idején meg is írtam. Ujfehértó lett a belzi dinasztia második otthona, amíg künn szóllak az agyuk.

A háboru után pedig távozott Magyarországról, mert közelebb akart lenni a régi otthonhoz. S mert munkácsi hívei könyörögtek neki, hogy várja meg, amíg mindenhol helyreáll a nyugalom, eleget tett kérésüknek és kikötött Munkácsra.

4.

AMIKOR A BELZI RABBIT TALLISZ ÉS TEFLINBEN AKARTA A CSEH HATÓSÁG A HATÁRRA TOLONCOLNI

A „Lebensraum” vesélyében volt. Mi lesz itt — gondolták a munkácsi hívek — ha a belzi letelepszik? És jött a harc. Nem volt ez egy cseppet sem kíméletes. Sőt kegyetlen. Jöttek a csehslavák hatóságok a fel-

Ősör és jól étkezhet
Herschkovits
orth. kóser pensióháza
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Sírada Sorolul 7).

Jelentések. A belzi menjen el, udvarával együtt. A munkácsi hívek semmit sem kíméltek. Végre úgy látszott már, hogy győztek.

A hatóságok akkor jöttek és fogták kézen, hogy kivigyék a határra a belzi szent rabbi, amikor az ősz, öreg ember talliszban és teffinben éppen imádkozott. Ezek és ezek tolongták a ház körül és síttek, fajveszéltek, földelték kezüket. Utolsó pillanatban, néhány jobb érzésű zsidó intervenciójára felüggesztették a határozatot.

A belzi maradhatott. Könyörögni kezdett. Hogy ő nem akar harcot, de Belz még mindig pusztaság és rom, még nem mehet haza. Öreg már és nagyon fáradt. Hagyják békében. Nem akar semmit, csak nyugalmat.

Néhány héttig nyugalom volt, vagy néhány hónapig. Aztán kezdődött újból az egész. És amikor végre a belzi elment, a hívek ezrei kísérték ki a szent férfit. Kocsijából kifogták a lovakat és a nagy caddik mentő zsidók és nemzsidók nagy embergerében bírták el a neki mérhetetlen szenvedést okozó Munkácsról...

5.

EGYHÁZI ATOK, EGŐ GYERTYÁK, FELELMETES SÓFÁR-HANGOK ÉS A „TAJCHECHE” TORAOLVASÁSA A TEMPLOMBAN.

A belzi eltávozásával nem volt vége a harcoknak. Le kellett „likvidálni” az egészét. És akkor jött az egyházi átok. Nem akarjuk bírni és nem akarjuk bántani egy halott életét. De ami történt, azt nem lehet meg nem történni tenni. Az egész aktus a templomban játszódott le, egy hétköznapon. A templom teli férfakkal, asszonyokkal, gyermekekkel. És magasrangú hatósági emberekkel, meg idegen újságírókkal. A gyertyák égtek és minden olyan hangulatot árasztott, mintha Kippur napja lenne. A sóiár megszólt és furcsa, féltelmes hangokat adott. Aztán felolvasták a „tajchechet”. Zsidók talliszban, sápadtan, remegve álltak és félelem tükröződött arukon.

Mi volt ez? Zsidó egyházi aktus? Vagy valami egészen más és teljesen szokatlan a zsidó utcában? Nem! Ez volt Munkács! Ez az, amit nem lehet lélni a villanyfényben, a paloták között, a „Csillag”-ban, az utcákon, de még a Bet Hamidrásokban sem. Ez volt „az a Munkács”, amelyet érzékeltetni akarok.

6.

MIKÉBE JÁRÓ KAFITÁNOS ÉS FEHER HARISNYÁS „NEOLOGOK”

Utána pedig folyt tovább a harc. Az egyházi átok következményei. Apák nem mentek fiúkhoz és vallásos anyák nem ettek vallásos leányuk házána. Mert egyik vagy másik „belzi”, vagy „munkácsi” volt. Aszerolték egy borkereskedőnek borát és ilzenkét leányát. Amikor pedig Canossát járt, felmentették.

Szabad volt a bora és leányai is férjhez mehetek. Ha meghalt egy-egy belzi hívő, akkor macskazenét adtak ablaka alatti. Köpködtek, átkozódtak, hajókat és szakállakat téptek. Afrika lett — Munkács.

Végül a belziek el akartak válni az anyahitközségtől. Felvetik a „neológ” nevet. Nagyon néztek volna a pesti neológok, ha látták volna, hogy ezek a „neológok” kafiában, meg fehér harisnyában öltözködnek és minden reggel mikvébe járnak. Ilyen neológot csak munkácsiak termelhetnek magukból. De felépült a külön „belzi” imaház és a harc nem akart csendesedni.

7.

ZSIDÓ „POGROM”

Az ellenlétek folyton nőttek, már kibírhatatlaná vált a hangulat, amikor mindenre felvette a koronát — a „pogrom”. Zsidók pogroma, zsidó templom ellen. Egyszer a munkácsi bocherek megrohanták a betamidrast és talliszokat téptek szét, imékönyveket szétlítottak, padokat vertek szét, firték-zuzták, ami kezük ügyébe került. Pogrom volt, amit zsidók rendeztek. Ez is munkácsi különlegesség volt. De ekkor már nem lehetett tovább

tétlenül nézni ezt a vandálist, ezt a kegyetlent és kegyetlenséget. Nem volt ezután mit várnunk... Csatlátér lett Munkács, ahol zsidók véretek — zsidóktól.

Még be sem fejeződött a munkácsi udvar és a belzi hívek közötti harc, amikor újabb harc indult meg a „Lebensraum”-ért, a közben a nem „idegen”, hanem „heimlich” szaploncai, vagy népiesebben „szepinker” rabbiival szemben. Ez a harc sokkal rövidebb volt, mint az előbbi.

8.

MUNKÁCS-SZAPLONCAI HARC

A szpinker-rabbi, aki magas, sápadtercu férfi, aki állandóan szpódk-ban (magas kucma) jár, felütötte laphelyét Munkácsra. Miért éppen Munkácsra — kérdezzük? Mivel Munkácsra sok a szenvedő zsidó, akin segíteni kell, az egyikkel azzal, hogy existenciáját elősegítjük, a másikkal meg tanácsra van szükség, lelki analízisre és támogatásra. És ha erre egy megfelelő szentéletű rabbi akad, miért ne tesse fel sátorláját azon a Munkácsra, ahol otthonos és ahova való s akivel szemben még a hatóságoknak sem lehet kifogása.

Igy telepedett le a szaploncai rabbi Munkácsra és magával hozta mátermost udvarát az ő tradicionális hagyományokkal, igénytelenséggel, öltözködéssel és viselkedésükkel. Sok új hívet is szerzett magának, mivel nyomába járták az új házasságok, amelyeket tekintélyével hozt össze. A meddő nőknek gyermekeket szültek — így mondja a fáma — és sokan úgy érezték, hogy a „rebbe”-nek imája nyomán megélhetésük is feljebbült.

A szaploncai rabbi „Bét-Jozsef” néven jesivat is felállított, amely természetesen a „Darké-Tsavo” jesivájának „konkurrenciát” csinált. Ez a két jesiva folytatta a két rabbi érdekében az előzetes tárgyalásokat, amely amikor drasztikusabb irányt kezdett venni, a szaploncai rabbi defenzívával végződött. A szaploncai rabbi, aki győzött a harcokat, rövid időre után önként eltávozott Munkácsról.

9.

AMIKOR A HARC KIELEZŐDÉSE TETŐFOKOT ÉRI — BEKÖSZÖNT A BÉKE

A belzi „neológok”-kal szembeni kieleződött harc, amikor elérte tetőfokát, mindkét táborban felélesztette a zsidó jobberzést. Gondolkozni kezdtek, hogy hova fog ez vezetni? Amikor nem-zsidók is a legnagyobb felháborodással szemlélték ezt az elfajult veszekedést. Így történt aztán, hogy leültek mindkét rabbi hívei és tárgyalni kezdtek. „Deketárgyalások” folytak, ahol úgy, mint minden háborúban, kaptak és adtak ütségeket. Ezt annál is inkább meg kellett tegyük, mert a „neológ”, alias belzi hitközség sakterjei, dajenjei sem maradhattak kenyér nélkül, viszont az anyahitközség súlyos áldozatokat hozott, hogy főrabbi-jának pozícióját tarthassa.

Mi lett a vége? Kölesönös engedékenységgel likvidálták az egész kérdést, amely felzavarta, megbolygatta az egész zsidó közeletet Munkácsra és környékén.

A két vezér, akik köré tömörültek a harcosok — ma már a csendes és békés temetőik lakói.

10.

EGY „IGAZI” SRAPPNELÉS HARC

1939 január 6-án éjjel izgalmas napot ért meg Munkács városa. Akkor történt az az emlékezetes éjszakai támadás, amelyet a cseh csapatok hajtottak

Megszabadulhat a ruhájáráráhulló kellemetlenfejkorpától, ha „HEINRICH” PETROL-szappant használ. Megszünteti a hajhullást és korpázást. Kapható minden szaküzletben.

végre. Ekkor gránátokkal indították harcot és számos házat rongáltak meg ezek az ágyugolyók.

Közvetlenül a rabbiak mellett láttam egy volt zsidó vezérférfi házat, amelynek hátulós részét összerombolta az egyik gránát. Mutattak szilánkokat, amelyek széjjelcsóródtak a város területén és felháborodással beszéltek még arról, hogy az izgalmas és tízezrek életét veszélyeztető támadás után a pesti nyilaslopok azt írták, hogy a „zsidók előre tudtak” a támadásról. Holott ez nem igaz, hiszen csakis zsidó házak rongálódtak meg és életük egyik legizgalmasabb napját töltötték páni félelemben a munkácsi zsidók 1939 január 6-án.

A megboldogult Spira Lászlár zsl. Grünfeld nevű volt titkára megmutatott egy gránátszilánkot, amely ezen az éjszakan hozzavégődött, de nagyobb kárt nem csinált. A munkácsi zsidók nem menekültek el, hanem nyugodtak voltak, már amennyire lehet egy város, amikor ágyukkal lövöldöznek a házakra.

Hol van már az izgalom, amelyet a belzi-szpinkel—munkácsi „harcok” jelentettek. Közben a történelem dühöngött el felettük és valódi harcok szem- és fülfájással kezdődtek, de nagyobb kárt nem csináltak. A munkácsi zsidók nem menekültek el, hanem nyugodtak voltak, már amennyire lehet egy város, amikor ágyukkal lövöldöznek a házakra.

Ma nyugalom és béke van a munkácsi zsidóság körében és most már nem reszketnek másról, mint az — iparrevíziótól. Az existenciák ezreinek összeomlásától remegnek és az azért is fáj nekik nagyon, mert ezt nem „ellenesség” csinálják, hanem a budapesti minisztériumok párnázott szobából intézik. A szenvedések utja még nem zárult be... csak a módszerek változtak. Az Ur bizonyára örökdíti felettük, hogy ebből is ép bírral fognak megmenekülni...

— TILOS VALLÁSI TÉREN KÉNYSZERT ALKALMAZNI AZ ISKOLÁS NOVENDEKKEKEL. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi minisztérium ismétlen felhívta a tanítókat és tanárokat figyelmét, hogy vallási téren tilos a tanulók lelkiismereti szabadságával szemben kényszert alkalmazni. Az alkotmány értelmében azon egyházak tevékenysége amely nem áll ellentétben az államrenddel, vagy közbiztonsággal és közérköcsökkel, megengedett működést fejthetnek ki, de kötelesek jóakarattal és tiszteléssel mutatni az uralkodó egyházzal iránt.

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ orl. zsidó leánynevelő intézete-internátusában Nagyvárad, Str. Ep. Ciorogariu 8, az 1939—40-es iskolaevre a beiratások folyamataiban vannak. Növendékei a zsidó leánygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legzöldebb helyén, minden iskolához közel, parkos zárt udvarral rendelkezik. Benlittakozhat az enernők irai yi ása és állandó gondos felügyelete. Zene. Idegen nyelvek. Mérsékelt éjszakai. Különö referenciák. Prospektus. Telefon: 12-11

Inscris în registrul publicațiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalu Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadói hivatal: Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8. Telefon 24-40

Naptár 5699

Pének: Elul 3, augusztus 18.

Szombat: Elul 4, aug. 19. — 1. פסח

Heti zsidra: שופטים

Heti halom: אנכי אנכי

Szombat kezdete:

titel bezárás 7.15 gyertyagyújtás 7.25 Istenliszlet kezdete 7.35 Szombat befejezése 8.30

Elul

Elsárgult levél koppan könyvemre a diótáról és a szívemhez kapok — itt van Elul.

Az orsovai szerb hegyekre esik a tekintetem, melyek tegnap óta mintha egy árnyalattal lakóbbak lennének.

A dunaparti estéli séták megrövidülnek, a kiskabát alatt megborzongok és a Gracka-völgyben hívós szellő csap meg.

A fejszék nagy rajokban szállodnak háznak körül, mintha repülőgyakorlatot tartanának a nagy ut előtt. Sokszor úgy tetszik, mintha szárnyukkal szomoruan buscsut intenek lenélnék.

Íróasztalom a világi könyvek megfoghatok, az olvasásukban való gyönyörűség. Lelkem a négyzetes betűk után vágycokzik.

Az „örökélet háza” benépesednek. Imák szállnak az Irgalmas Atyához az ott porladó szülőkét és könyvek peregnék mohos sarkokvekre. Kéver ávot, hallatszák itt is, ott is és sóhajok fakadnak nyomóbban.

Hideg borzongás fut át rajtunk, ajkunkról lefagy a mosoly, belső hangok szólnak meg bennünk, csuklások sikongnak, kacajok halkulnak, új vágycokzik gyengülnek, régi bűnök marcolognak.

A nap heve megtörik, az árnyak megnyulnak, a nappalok megrövidülnek, az esték már az öszt jelzik.

Az imára szánt idő is mintha kétszeresre nőne, a sóhajok is megszapornak, a kéz a „vétkéztünk”-nél nagyobbat dobban, a testünk sem olyan merev, egyenes, önkéntelenül hajladozik, mintha el akarna szállni a helyéről, fel a magasságok magasságába, fel egészen Hozzája, a trónusáig.

Délben imához szólítanak, milyen furcsa, milyen szokatlan Istennek ez a délidéji lisztele. Szám nem izlett még ma élell.

Szó a szóltár síró, remegő hangon, ismerős szöveg, a minap is mondtam, milyen egyhangyan pergett akkor az ajkamon és hogy fojtogatnak most a szavai. A bevezetést sem figyeltem meg soha és most, hogy felém sajt. Mintha nekem írták volna, csak az én számomra, szinte bosszant, hogy a szomszédom is hajladozik melletttem, hogy könnyezni mer, hiszen azok az

én könnyeim, csak az enyéim. Elfördülök tőle, hogy ne lássam és fildokolva nyöszörgöm:

„Imádság egy szegény számára, midőn ellunkad és az Örökkévaló előtt kiönti a panaszát.”

Jaj, ez csak a bevezetés, hogy birom majd tovább!

— Örökkévaló, halljad imámat s fohászzkodásom jusson el Hozzád!

...Johászzkodásom jusson el Hozzád — ismétlem dadogva.

— Ne rejtse el arcodat tőlem szorultságom napján; hajlitsd hozzám füledet, amely napon felkiáltok, gyorsan hallgass meg.

Gyorsan hallgass meg, — teled rá szívem kőrusa.

— Mert füstben enyésztek el napjaim és csontjaim átzsolltak, mint égéstől.

— Mert hamut ettem kenyér gyanánt és itlalom sirással elegyítettem... mert felkaptál és elhajítottál.

Kenyárra gondolok, meg a „Rim”-re, az „Asztir”-ra, a hajókra és a többire, amelyek felkaptak bennünket és elhajítottak.

Ez hát nemcsak az én imám, nemcsak az én könnyem, az én jajom, a mindnyájunké, mert azt mondja tovább is: — Te majd felkelsz, Irgalmazol Cionnak, mert ideje, hogy kegyelmezz neki, mert eljött a határidő, mert szolgálád kedvelik a követit és porát kegyelik.

Száll az ima, növekszik a remény, erősödik a bizakodás. — Mert megépítette az Örökkévaló Ciont, megjelent az ő dicsőségében. Odaorvult a hontalanok imájához s nem vette meg imádságukat.

A hangunk már nem sir, már nem nyöszörög, hanem inkább bizakod.

Csak később fog el bennünket újra az eluli melankólia, amikor a nagy gyónás kövvelkezik, amikor a számban elapadnak a szavak, amikor a fejek a bün súlyos terhe alatt lekonyulnak, amikor elhogy erőnk a bűnök rengetegének felsorolásában, amikor szégyenkezünk miattuk, mint a tolvaj, akit tettenérték.

Jaj nekünk, jaj a testünknek és lelkünknek. Ha az Ur meg akarna bennünket lisztítani, — mint az ezisztót — nem maradna belőlünk semmi. Olyanok vagyunk, mint szalma a tűz közelében, mint száraz kőrő a láng előtt, mint maradék edény a ján, mint lehellel, amely eltűnik...

Elul.

Löwenkopfi Kálmán.

— A CSEH FASISZTÁK KÖVETELIK, HOGY A ZSIDÓK 1933-TÓL VISSZAMENŐLEGEK MINDEN KULTUSZSEGÉLYT FIZESSENEK VISSZA AZ ÁLLAMNAK. Prágából jelentik: A protektorátus kormánya 1939. évi költségvetésébe annakidején 685 ezer koronás kultuszsegélyt velt fel a zsidók részére. A cseh-árjak kultuszövetségé most azt követeli, hogy ezt az összeget töröljék a költségvetésből. Sőt, azt követeli, hogy 1933-tól visszamenőleg a zsidók szolgáltatassák vissza az államnak mindazokat az összegeket, amelyeket vallásos célokra kaptak. Számításaik szerint ez körülbelül 23 millió koronát tenne ki. — A szövetség engedélyt kért olyan jelvény viselésére, amelyen egy széttört Dávid csillag fölött nagy „A” betű díszel, mint az árjaknak a zsidóság fölötti győzelmének jelképe.

— Háziasan nevelt 19 éves szép leányomat férjhezadám jó hangú, megfelelő tudmudisztikus előképzettséggel rendelkező, vallásos fiatalemberhez, aki alkalmas orthodox metszői állás betöltésére. Komoly referéktansok ajánlataikat juttassák el zárt borítékba, „Zivig Misumájim” jelige alatt a kiadóba.

A nyerskoszt és a gyomor bajok

Mintegy két évtizede valóságos szektája alakult ki a nyerskosztosoknak, akik azt hirdetik, hogy az emésztőszervi megbetegedések, sőt az összes betegségek elkerülhetők és gyógyíthatók nyerskosztos ételmóddal. Attól eltérően, hogy ez az életmód borzasztó émegetőztatótást kíván, a siker nem százzsázalékos. Ime mit ír dr Vancea József Tg.-Mureş, Str. Stefan cel Mare 14:

„Minthogy tíz éve követem a nyerskosztosok tanácsát, húst ma sem eszem. Valóban megszabadultam nagyon sok szenvedéstől, azonban ideges gyomor bajom nem mult el. A szigorú étrendtől való legkisebb eltérés is fájdalmakat, szédülést, görcsöket okozott. Ellenben két üveg GASTRO D. elfogyasztása után teljesen megszűntek emésztőszervi panaszaim, nem érzek sem szédülést, sem görcsöket, ideges gyomor bajomból tökéletesen kigyógyultam. Nem mulasztatom el kijelenteni, hogy tökéletesen meg vagyok elégedve az elért eredménnyel. A gyógyszer hatása igazán meglepő. A GASTRO D.-kezelés törhetetlen híve vagyok és meg vagyok győződve arról, hogy ez a gyógyszer az összes emésztőszervi betegségeknek, eddig még soha nem tapasztalt kedvező hatást fejt ki.” A fenti sorokhoz nem kell kommentár.

GASTRO D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 135 lei utánvéttel mellett Császár E. gyógyszerárban, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

— A MEMELBŐL MENEKULT ZSIDOK VISSZATERHETNEK VAGYONUK LIKVIDÁLÁSA CÉLJÁBÓL. Memel elfoglalásának idején a német kormány elrendelte, hogy az összes zsidó vagyont az év augusztus 21-éig likvidálni kell. Ezzel kapcsolatosan a német kormány most jegyzékintéztett a litván kormányhoz, melyben hajlandóan mutatkozik arra, hogy megengedje az elmenekült zsidók visszatérését Memelbe, vagyonaik likvidálása céljából. A jegyzékben a német kormány ígértet tesz arra, hogy a zsidók a hatóságok bármely beavatkozása nélkül értékesíthetik vagyonaikat. A visszatérő zsidóknak korrek, külföldi állampolgároknak kijáró bannásmódban lesz részük. Allítólag levonás nélkül adhatják el házaikat, birtokaikat, gyáraikat. A befolyt összegeket azonban külön számlára kell befizetniük és azokat a két ország között fennálló clearing-szerződés útján utalják át Litvániába. A művelet elvégzése érdekében a német kormány külön megbízott kiküldését engedélyezi Memelbe.

— A „COLORADO” ILLEGÁLIS UTASAI IDEIGLENESEN ÉHSEGSZTRÁJKBA LÉPTEK. A Haifában őrizet alatt tartott Colorado gőzhajó illegális utasai, miután megtudták, hogy a kormány vissza akarja őket küldeni a nyílt tengerre, ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy éhségsztrájkba lépnek. A sztrájk az ülés után azonnal kezdetét vette, később, tekintettel arra, hogy ügyükben a kormányval tárgyalások kezdődtek, a sztrájkot felbeszakították.

Az ardeali zsidók találkozóhelye BERKOVITSNÉ (Oradeáról) orth. kóser étterme (a baia-marei rabbi hechsere) BUCUREŞTI, Str. Lipsican 7. Telefon: 462-91. 30000 háttamögött. Postavámmal szemben csöbrenzu erdőfüli konyha

Az ünnepekre cipőszükségletét

Kohn István cipőszalonjában szerezze be Oradea, Parcul Traian 1.

— A HÉBER NYELV VILÁGSZÖVET-SÉGÉNEK TERJESZKEDÉSE. A héber nyelv barátainak világszövetsége 16 új országos jellegű fiókot létesített az elmúlt évben. Ezek a fiókok Dél-Afrikától Svájcig szervezték meg a héber nyelv híveit. Egy akció során 7000 héber könyvet küldtek szét a galutba. A kongresszustól a Jewish Agency össze-vissza 300 fontos szubvenciójának felemelését kérik. A jövőben a Wizóval és a Jewish Agency oldalán működő ifjúsági központtal akarnak szorosán együttműködni. Héberséget akarnak szét-árasztani a cionista szervezet minden részében. Központi héber archívumot terveznek létesíteni. Tanfelügyelőket akarnak szétküldeni a galut héber iskoláiba, hogy a tanítási egységet biztosítsák. Gondoskodni akarnak a galuti tanítók továbbképzéséről, a menekülők gyermekeinek héber neveléséről. Két év múlva világszövetség szűk fognak tartani.

— AZ OLASZ FAJTORVÉNY KORÚL. (Róma.) Az utóbbi időben igen sok olasz és külföldi illetőségű zsidót vontak felelőségre a bíróság előtt, mert elmulasztották bejelenteni, hogy a „héber fajhoz” tartoznak. E kihágásért naponta ítélnek el zsidókat az olasz bíróságok 100 líra bírságra és öt napi elzárásra. Ezzel szemben az amerikai olaszok légiója a napokban tartotta meg évi konferenciáját Chikágóban. A konferencia határozati javaslatot szavazott meg egyhangulag, amelyben élesen tiltakoztak az európai zsidóüldözésekkel, a zsidók gazdasági és kulturális kifosztását, továbbá a fajgyűlölet doktrínáinak terjesztését Amerikában.

— A ZSIDÓK KIULDOZÉSE STEIER-MARK OSZTRÁK TARTOMÁNYBÓL. — Bécsből jelentik: Az összes Steiermark tartományban lakó zsidók felszólítást kaptak, hogy augusztus hónapban hagyják el a tartományt. A rendelkezés 600 olyan zsidót érint, akik azután is itt maradtak, hogy a nemzeti szocialisták elfoglalták a tartományt. Ismeretes, hogy Steiermark birtokbavétele előtt ebben a tartományban ötezer zsidó lakott. A megmaradt zsidók főleg Gratzban laktak, mert a kishelyeken teljesen lehetetlenné vált a megélhetésük. Karintha után, amelyet már előbb „zsidólanítottak,” ez lesz a második olyan ausztriai tartomány, amelyben egyetlen zsidó sem fog lakni. Az elűdözötteket ideiglenesen a bécsi zsidó hitközség fogja ellátni, majd kísérletet tesz arra, hogy ezeket a szerencsétleneket valamelyik tengerentúli országba vándoroltassa.

Ézüst

menorák, gyertyatartók,
serlegek, evőeszközök,
templomi kegszerek bár-
mily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„TACAMUL”
ezüsttáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

— ELJEGYZÉS. Simon Salamon érmi-hályfalvai borkereskedő leányát, Rózsit eljegyezte Pinchás Admoni (előbb Pinchás Róth Vranov, Slovensko) villanyszerelési vállalkozó Kfar Saba-ból Erecz Israel.) (Minden külön értesítés helyett)

— A BERLINI KÉMHIIVATAL „ZSIDÓ OSZTÁLYA.” A „Cajt” című londoni jid-dis napilap jelenti, hogy a berlini központ kémiszolgálati hivatalban „zsidó-osztály”-t állítottak fel, amely egyfelől a németor-szági, ausztriai, csehországi, szlovákiai és danzigi zsidók, másfelől a külföldön élő zsidók magatartását figyeli. A náci ügynö-köknek az a feladatuk, hogy megtudakol-ják azon zsidóknak neveit, címét és egyéb adatait, akik külföldön vezető szerepet ját-szanak a politikai, társadalmi és kulturális életben. Különösen fontos annak megállá-pítása, hogy ezek a zsidók milyen mérték-ben vesznek részt a német-ellenes bojkott-mozgalomban. A névsort és az adatokat a berlini Gestapo központjához küldik be, ahol feldolgozzák az anyagot és megjegy-zésekkel látják el. Ezek a megjegyzések „utasításokat” tartalmaznak az illető egyé-nek kezelésére vonatkozólag bizonyos pillanatokban. Az utóbbi hetekben több né-metországi zsidót idéztek be a Gestapohoz, ahol be kellett mondanok angliai, francia-or-szági, hollandiai, belgiumi, svájci és észak- és délamériai rokonainak neveit és adatait. Ezt a szolgálatot kiterjesztették a külföldi levelezésre is. Azokat a zsidókat, akik külföldről kapnak leveleket, gyakran idézik be a Gestapohoz, ahol meg kell mondanok, hogy milyen üzleti kap-csolatokat tartanak fenn a külföldön és kik a külföldi üzletfeleik.

— VÉDEKEZZÉK a ragályos betegség-gek ellen! Dörzsölje be testét valódi Diana sósborszesszel.

— Angol katonák látják el élelemmel és ruhával az „illegálisok” gyermekeit. A zsidó sofőrök, akik a Tel-Aviv és Sarafand közötti autoközlekedést bonyolítják le, többzben beszélgettek a sarafandi koncentrációs táborban őrzött illegális zsidó be-vándorlókkal és e beszélgetések nyomán elmondják, milyen emberies és nemes ke-zelésben részesítik őket az angol katonák. A Sarafandban állomásozó három angol bat-talion katonái odaadással gondoskodtak ar-ról, hogy a menekültek élelmet kapjanak. A katonák lemondtak ebédjeikről az „illegáli-sok” javára és különösen az illegálisok gyermekeire fordítottak nagy gondot és fi-gyelmet. Különösen arra helyeztek súlyt, hogy a gyermekek jóllakjanak. Sok katona fehérműt és ruhát adott a menekültek-nek, akiknek egyrésze elrongyolódva érke-zett az országba. A tábor elhagyása alkalmával a menekültek meghatottan mondot-tak köszönetet a katonáknak emberbaráti magatartásukért.

— A dél-afrikai antiszemitizmus. A dél-afrikai antiszemiták vezére ismert Hitler-barát, Manie Maritz volt tábornok ut szerve-zetet alapított, amely folytatni akarja a „feketeingesek” hágyományát, akik, mint ismeretes, az utóbbi időben eltűntek a dél-afrikai közéletből. A Fokvárosban tartott kongresszuson megszavazták az új szerve-zet programját, amely német mintára „a kamatrabság” széttrésztését, a trósztkés és koncernek megszüntetését, valamint a zsi-dók és ázsiaiak állampolgárságának megvo-nását követeli.

— KÖZEPISKOLÁS 2—3 diákat elvál-lalok elsőrangú orthodox teljes ellátásra, szigorú felügyelettel és angol, héber, német nyelvoktatással. Weisz Kálmán, Oradea, Str. Tache Ionescu 36.

— A timișoarei nyilvánosjogú zsidó líu-liceum I. osztályába a felvételi vizsgálat szeptember hó 4-én lesz. A kereskedelmi liceum V. osztályába a felvételi vizsgálat szeptember hó 5-én kezdődik. Az összes többi osztályokban, a leánygimnáziumban is, a beiratások augusztus 25-én indulnak meg.

A vidéki tanulók a legelőnyösebben A KÖSER FIUINTERNATUSBAN helyezhetők el. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság (Timișoara, I. Blvd. Diaco-novici Loga 3.)

— UJ VIZSGÁLOBIZOTTSÁGOT KULDENEK PALESZTINÁBA. (London.) Jólétesült körökből származó hírek szer-int az angol kormány új vizsgálóbizott-ság küldését tervezi Palesztinába. A bizottság hivatása az volt, hogy megviz-gálja az utolsó Fehér Könyv által előidéz-tett politikai és gazdasági helyzetet. Ez a terv állítólag bizonyos alsóházi körből származik, amely a legelőnyösebben ellenzi Macdonald Palesztina-politikáját és harcol azért, hogy a Palesztina-kérdést kivonják a gyarmatügyi miniszter hatásköre alól. Még nem tisztázták, hogy a vizsgálóbi-zottságot a parlament jóváhagyásával, vagy egyszerűen a kormány kinevezésé-vel és meghatalmazásával küldik-e ki. Biztosra vehető azonban, hogy a bizott-ság nem a gyarmatügyi, hanem a külügy-miniszteriummal áll majd összeköttetés-ben.

— AZ URUGUAYI PARLAMENT ÉS SAJTÓ ÉLESEN ELITÉLI AZ ANTISZEMI-TIZMUST. Az antiszemita igazgatások ellen mind több hang emelkedik ugy az uru-guayi parlamentben, mint a sajtóban. A képviselőház egyik ülésén dr Emilio Fru-gioni beszédet mondott a „sötét üzelmek lo-vagjai” ellen, akik külföldi agitátorok tá-mogatása mellett gyűlöletes zsidóellenes röpiratokkal árasztották el Uruguayt. A képviselő felszólította a kormányt, hogy sürgősen vessen véget a gyűlölethadjárat-nak. — A „Desimos” című folyóiratban dr Edmundo Castijo, volt iparügyi minisz-ter és demokrata vezetőemember a követke-zőket írja: „Nem lehet hűséges uruguayi az, aki magáévá teszi a náci-fasiszmus, faj-teoria és antiszemitizmus tanításait. A fasiszmus és antiszemitizmus, amelyekkel Hitler igájába hajtotta Németországot, gyö-keret ver Dél-Amerikában is és Uruguay a legfenyegetettebb államok közé tartozik.”

— A tekintélyes „Marcia” hetilap így ír: „Azok között, akik a zsidók kiűldözését követelik s akik a menekültek befogadása ellen izgatnak, nincs semmilyen külön-b-ség.” — Az „El Día”, a legnagyobb uru-guayi napilap többek között ezeket írja: „A kormány nem szabad, hogy megakadá-lvozza a tehetséges és komoly külföldiek bevándorlását. A bevándorló egyik fo-gyasztója országunk termékeinek. Azt pe-dig mindenki tudja, hogy a népesség egyenlő értékű a gazdagsággal. Adják meg az országnak azt a lehetőséget, hogy kül-földiek bevándorlása által gvarapodhas-son.”

Budapestre utazók figyelmébe

Ortu, kóser penzio Budapest központjában Anorássy-ut 43 szám

Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel - Kívánatra diétás konyha.

Bővebb felvilágosítással szolgát a tulajdonos:

Friedman Jozsefné

Kárme. penzio (Andrássy-ut 43)

Te élon 12-89-67

ANAP KELLEMESSÉGEIT CSAK AKKOR
ELVEZI TELJESEN HA CANDIDE
CRÉMET HASZNAL AMELY CHORES-
TERIN ÉS LANOLIN ALAPON VAN ELŐÁLLITVA

Fritz Mannheimer párisi zsidó bankár szédületes karrierje érdekes házassága és tragikus halála

A stuttgarti szegény könyvelő fia, akinek esküvőjén a francia pénzügy-miniszter volt a tanu. — A Mendelsohn és Társa bankház Amsterdam-ban beszüntette fizetéseit, a bankár halálát követő napon

Zsidó karrier volt a Fritz Mannhei-mer-é, aki tizenhat éves volt, amikor elin-dult, mint szegény stuttgarti könyvelő fia és 48 éves korában, bukó bankjának leg-keserűbb napjaiban meg is halt. Érdekes, szines és változatos életét érdemes meg-írni, mert bár tanulságot levonni nem le-het belőle, mégis ismernünk kell, mint ko-runok egyik zsidó karrierjének nem átlagos ivelésű etappját.

Fritz Mannheimer elindult Stuttgar-tól. Hatalmas pénzügyi zsenijével óriási vagyont szerzett és volt idő, amikor a francia pénzügyminiszter rá bazozirota a frank jövőét és ezt a jövőt biztosította is, bár azt hátszelle, hogy amikor ezt a gigászi művet léptette, — önmagát áldozta fel...

HOGY KEZDŐDÖTT EGY NAGY BANKÁR KARRIERJE?

Egy stuttgarti kis könyvelő volt az apa. A ház teli volt gyerekekkel, több, mint amennyit a könyvelői fizetésből el tudott volna tartani. A párisi nagybácsija elvitte magához Párisba, aminek a család negyven örvendett, mert egy kenyérevővel keve-sebb lett a házban. Egy export bank-házba került a fiatal Fritz, aki már tizen-nyolc éves korában nagy tehetségről tett tanuságot. A párisi cég Oroszországba küldi a fiatal fiút igen fontos misszióval. A sovány fiatalembert mindenütt gyerek-ként kezelik, akit jóindulatu lenézéssel fo-gadnak, de csak addig, amíg meg nem ismerik. Amikor látják zsenijét, elismerik kvallitásait és nagy sikerrel tér vissza oroszországi utjáról.

Kitör a háború és ez bizonyos szem-pontból megzakítja Fritz Mannheimer karrierjének felfelé ivelését. Visszakertül Németországba és összeköttetésbe kerül Walter Rathenauval, aki óriási emberis-meretével felismeri rögtön Mannheimer nagyszerű képességét. A világháboru ide-jén Fritz Mannheimer nagy szerepet ját-szik a Rathenau-féle „Kriegsmetall Gesell-

schaft”-nál és a háboru végén Mannhei-mer — aki akkor huszonhét éves volt — Németország egyik legfontosabb vállalatá-nak élén áll. Ebben a minőségében sok-szor akad dolga a német nemzeti bank ak-kori vezérével Havensteinnal. Mannhei-mer meggyőzi a Reichsbank elnökét, hogy ez ingadozó márkát csak külföldi segítsé-gel lehet alátámasztani. Ezt elfogadja a német nemzeti bank elnöke és mint a bi-rodalmi bank megbízottja Amsterdamba kerül, hogy a jegybank külföldi pénzügyi műveleteit lebonyolítsa. Mannheimer mind-össze harminc esztendő, amikor ebbe a po-zícióba lendül.

AMSTERDAMI SIKER ÁLTAL A MENDELSONH BANK TU- LAJDONOSA LESZ.

Ebben a hivatalos állásban nem tudja nagyratörő terveit maradéktalanul megva-lósítani. A Reichsbank-ot elhagyja és sa-ját számlára kezd el spekulálni. A rendki-vüli idő nagyon kedvez a hasonló koncepcióju akaratérőnek és bátor pénzügyi zse-ninek, mint amilyen Mannheimer volt.

Az infláció első évében már egy mil-lió hollandiorintt vagyonra van és mint is-mert gazdag bankár megjelenik az ősi Mendelsohn bankházban. A régi vagyon urai, akik konzervatívok és nem tudnak lépést tartani az új idők lendületével, tárt karokkal fogadják a fiatal, alig harminc éves embert. Néhány hét múlva társtulaj-donos a Mendelsohn bankháznak. De közben megmarad a Reichsbank intimusá-nak és tanácsadójának. S ebben az időben

Kényelmes Penzió!
Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!
Gelbstein-nál, București
Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

kezdődött el az a rendkívüli karrier, mely nem omlott össze az inflációs időkben, mint a Boselé, Castiglionié, Stünnesé és Barmaté.

A Kreugerekkel és a többi nagy fezőrökkel ellentétben, Fritz Mannheimer irtózott a közszerepléstől, irtózott a hir-névtől és a „nagyizemtől.”

A PÁRISI RÉGI BANKHÁZ

A Mendelsohn bankház, amelynek je-lentősége igen nagy volt mind a mai napig Franciaországban, nem más, mint a Champs Elisées egyik mellékutcájában levő, kívül nem nagyon látszó pénzinté-zet. De még ebben az apró, régiesen an-gol bankházban is ritkán jelenik meg Mannheimer. A páris Maurice szállodában bérelt állandóan két lakosztályt, amely hat szobából állott. Itt, a szállodai szobában fogadta legbennfentesebb embereit. Nem volt „nagyüzem” sok telefontal, tíz titkár-kisasszonnyal és nem társalog kábel utján világrézekkel. Nem akart sohasem nagy társadalmi szerepet. Feltétlenül megbiz-ható minden tekintetben. Nem szereti a nagy szavakat és sohasem költségeit. Jó barát és kitartó ellenség. Tudták róla azt is, hogy bár a Reichsbank minden akkori titkárt iudta, sohasem fogja elárulni a tit-kokat a francia bankároknak. Mannhei-mer még évekig dolgozott a német bi-rodalmi banknak és csak 1933-ban szakadt meg közöttük a kapcsolat, amikor Hitler vette át az uralmat Németországban.

A „PENZUGYI MARNEI CSATA- BAN.” — MANNHEIMER MEG- MENTI A FRANKOT.

A legjobb összeköttetéseket tartja fen a francia haute-finance-ál. Közben a német birodalmi banknak azt a tanácsot adja, hogy béküljenek ki a franciákkal. Ő azon-ban vagyont és kapcsolatokat mindinkább a francia frankra építi. Amikor rohamra indultak az összes európai nagy fezőrök Bosellel az élen a francia frank ellen, hogy azt megkontreminálják, Fritz Mannheimer megkészszerelte a vagyont. 1935-ben már két milliárd francia frank vagyonra van és ez után fizet adott a stuttgarti könyvelő szegény fia.

Manheimer Fritz, a nagyszerű bankár nemhogy kontreminálná a francia frankot, hanem egyizben meg is menti. Amikor a francia frank ingadozott, felkereste Flan-din akkori miniszterelnököt.

És a reakciós, sőt antiszemita Flandin miniszterelnök tudta és érezte, hogy csak ez a zsidó bankár mentheti meg a frankot. És Mannheimer méltó is volt a bizalomra. Egy hét alatt összehozta azt a konzorciumot, amely finanszírozta a francia pénz-egység megmentését. Germain Martin mi-niszter később a „pénzügyi marnei család-nak” nevezte el Mannheimer bravurját. Azt a nagyközönség nem is tudja, hogy Mannheimer egymaga előlegezte a pénzt, ami szükséges és a konzorciumtól kapta vissza annak megalakulása után.

Sikerült neki a Mendelsohn bankház-nak olyan presztizst szerezni, amellyel egy vonalba került a legelőkelőbb svájci és hollandi bankházakkal.

HATALMI CSUCSPONT ÉS HÁZASSÁG.

Flandin után Blum miniszterelnöksége következett, majd Daladier. De Mannhei-mer tekintélye változatlan a francia kor-mánycörökben. A vouressoni kastélyban több ízben találkoznak a francia és angol pénzüvilg kitűnőségei. Magánéletéről ke-veset tudnak a párisi szalonokban. Nim-csenek „nagy kalandjai.” A kövér, dupla-tokás, kopaszodó bankár nem ért rá eddig, hogy megnősüljön. De 1939. év nyarán so-

Kat beszéltek házasságáról. Házassága alkalmából két tanu jelenik meg a kastélyban. Az egyik: Baucresson francia helység polgármestere, a másik: Paul Reynaud, Franciaország jelenlegi pénzügyminisztere. Feleségül vette a 26 éves sanghaji születésű, braziliai szülőktől származó Mária Antoinette Jeann Reiss kisasszonyt. Gyönyörű brazil leányt vett feleségül, akit nem vitt ki a nagyoperába, hogy csodálja a párisi társaság. De ez a házasság is Mannheimi stílusa volt. A szép nő sanghaji, brazil is és a sok név közötti „Reiss” azt bizonyítja, hogy valószínűleg zsidó is.

Paul Reynaud, az örökké mosolygó francia pénzügyminiszter beszélt csak el a legelőkelőbb párisi körökben, hogy milyen is ez a vaucressoni szép szerelmi idill. Amikor legelőkelőbb volt a francia parlamentben a pénzügyi vita, akkor a pénzügyminiszter egy egész napot töltött a vidéki kastélyban, mint házassági tanu.

VÁRATLAN FIZETÉSKÉPTELENSÉGE ÉS HALÁLA.

Dicsősége csúcspontján volt Mannheim az év nyarán. Milliárdok, tekintély, egyik legnagyobb és leggazdagabb európai állam pénzügyeinek inézója, amikor vége lett mindennek. A vagyon, boldogság és tekintély legmagasabb ormán volt, amikor néhány nappal ezelőtt a világ pénzügyi köreit és a közvéleményt megdöbbentette a hír:

Az „Elgemeen Nederlansch” sajtóiroda közölte a világgal, hogy az Artur Mendelsohn és Tíra bankház beszűntette fizetését. A hírszöveg röviddel zárlat előtt vált ismeretessé és óriási meglepetést okozott. A bankház mindenütt a legnagyobb bizalomnak örvendett és a hír váratlanul jött. Néhány holland papír azonnal esett és a párisi tőzsdén is megdöbbentést kellett az ósi komoly bankház bukása. A holland piacok tudták jól, hogy Fritz Mannheim, a bankház tulajdonosa milyen kapcsolatokat tart fenn a francia legfelsőbb pénzügyi körökkel és a pénzügyminiszterium közleménye is megállapítja, hogy a bankcég tagja volt annak a holland és sváci bankszindikátusnak, amely szerződést kötött a francia állammal különböző kölcsönpapírok elhelyezésére vonatkozólag.

A fizetéseket megelőző 24 órában még egy tragikus esemény történt. A 48 éves bankár hirtelen meghalt Versailles-ban. Eleinte azt rebesgették róla, hogy a gazdag bankár nem tudja túlélni a szegényt és önkézzel vetett véget életének. De később hivatalos jelentés állapította meg, hogy ezek a híresztelések alaptalanok, mert Mannheimert szivgörcs ölte meg. Innen messziről nem lehet az igazat tudni. Lehet, hogy öngyilkosság, lehet, hogy az izgalom okozta szivgörcs. Bizonyos azonban az, hogy a kövér bankár, aki gyönyörű feleségével alig néhány hónapig élt együtt, meghalt és bankja beszűntette fizetését.

Emlékezzünk Stinnesre, aki fajnémet volt és zsenialitásával hatalmasat alkotott, hogyan omlott össze. Löwenstein bankár a La Manche-csatorna felett „kilépett” a repülőgépből, Bosel a híres osztrák fezőr fogásában van. Barmatékát elfújta a szél, Castiglioni is valahol kallódik és még a többiek, akik mint meteorok tűndököltek és azután eltűntek. Ne felejtsük el Kreugert, a minden idők egyik legzseniálisabb pénzügyi zsenijét és szervezőt. Zsidók és nemzsidók vegyesen. Hatalmas vagyonok teremtői és utána következtet egyéni tragédiájuk, amely sok ezer embernek is vagyoni összeomlását jelentette.

A sort Fritz Mannheim zárta be.

Majd kiderül, hogy nem-e a tulzott francia állami kapcsolat okozta bukását és halálát? Nem lehet ezt ma megállapítani, de minek is? A tény az: szédületes nagy karrier omlott össze... abban a francia kas-

Difenil... 500.000 font megtakarítás...

Dr Farkas László, a nagyváradi származású jeruzsálemi egyetemi tanár, aki most tartott előadást szülővárosában és a többi erdélyi nagyobb városokban a Scopus hegyi egyetem barátainak felkérésére, többek között egy nagyon érdekes kisértet említett meg.

Fontos statisztikát közölt arról, hogy az exportra kerülő 15 millió láda narancs egyrésze az uton — amely körülbelül három hétig tart — megromlik. Ezek a citrusgyümölcsök úgy kapnak romlásra hajlalmot, ahogy nálunk lérges lesz az alma, vagy a körte. Évtizedekig megpróbálkoztak mindenféle preventív módszerekkel, de semmi sem sikerült. A gyümölcsök magukkal vitték ezt a fertőt a ládába és akár-hogy szellőztették a teherhajók, egy bizonyos percent mindig romlott.

Végül jött ez a két fiatal tudós, dr Farkas László és öccse Béla, aki szintén a rechoboti kísérleti állomáson dolgozik, egyben asszisztense az egyetemi tanárnak és hosszas kísérletezés után találtak egy olyan vegyszert, amely megakadályozza a romlást. Természetesen ennek a vegyszernek nem szabad szagot lenni, nem lehet mérgező és a fértőt feltételnek is meg kell felelni. Végül ez a tavaszán impregnáltak az új vegyszerre 727 láda narancsot, illetőleg a csomagoló papírokat és ugyanabban a hajóban küldték ugyancsak 727 láda narancsot impregnált papír nél-

kül. Az előbbi a romlás valamivel több, mint 1 százalék volt, míg az impregnált papír nélkül küldött ládába több, mint 6 százalék romlott. Utána csak egyszerű számítás következik, hogy sikerül a „Difenil”-nek elnevezett vegszerrel minden narancsot beburkolni, akkor 500.000 fonttal fogunk többet keresni a palesztinai paradisztulajdonosok. Ennek az összegnek nagyrészt a zsidó narancsok birtokosai keresik majd meg és ezzel lukratívabb lesz a termelés.

Azért mondottuk ezt el, mert egy kis összehasonlítást kell tegyünk. A „kolel”, például nem hinnénk, hogy egész léte alatt gyűjtött volna annyit, mint amennyit egy év alatt takarít meg ezzel a metódussal a jeruzsálemi egyetem kísérleti állomása a két fiatal tudós révén.

Igy is lehet, sőt így is kell szolgálni az épülő országot. Azok a zsidók, akik még az országépítés eszménye mellett és abban benne is csak azt a bizonyos „praktikum”-ot, vagy hogy még alaposan jellemezzük, a „tachleszt” keresik, azok láthatják, hogy mire is kell egy egyetem és egy kísérleti állomás. Mindenesetre büszkéek vagyunk arra, hogy míg a politikát és az ezzel járó harcokat, az orosz és lengyel zsidók csúdlóják jórészt, addig az általuk sokszor semmibevert és „lenézett” erdélyi zsidóajta is tud értékeset alkotni. Sőt még értékesebbet, mint amit ők tudnak....

Vegyétek zsidó nők a Színházi Magazint

Aki ismeri az esetet, annak nem kell ismeretessük. Aki pedig nem ismeri, annak maradjon örökre ismeretlen terület, — nem veszt vele semmit. A „Színházi Élet” (tündöklése és bukása a múlt évben sok szóbeszéd tárgya volt mindenfelé, ahol magyarul olvasnak. Ez a pesti Színházi Élet, Ince Sándor ügyes szerkesztésében, hallatlan nagy újságkarriert csinált 25 év alatt. Nagy üzlet volt és bizonyos körben népszerű. Főleg az üzletet irigylették el tőle és a múlt évben elvették koncesszióját. Helyette új lap indult, melynek címe: „Színházi Magazin.”

A lapot azóta nem igen olvastatták bizonyos önéreztés körök, akik nem felejtették el, hogy a Lelong és Chiaparelli modelleken kívül van péntek esti gyertya, meg zsidó önéreztés is. (De sokszor kimert ez a „divatból”) Ugy vélték az új kiadót, hogy zsidómentes lehet egy lap szerkesztése és kiadói hatalma, csak az fontos, hogy a vevőközönség ne legyen zsidómentes.

Mi nem mondjuk, hogy a zsidó leányok és asszonyok ne vásárolják a Színházi Magazint. Sőt, vegyék, mert olyat látnak benne, ami eddig nem volt. Szép színésznők és gyönyörű ruhák mellett még olyan fotográfiát is láthat a zsidó olvasó, amelyen az Ince Sándor lapjában nem volt sohasem. Egyik barátunk figyelmeztetett bennünket a cikkre, amely a Színházi Magazin 33-ik számában jelent meg, az elhunyt héten. Ebben egy Kállay Miklós nevű író, „Tátrai levelet” ír. Ebben

leírja a Kárpátok bérceit az ózondus levegőt, a szép hoteleket és nagyszerű tátrai csucsokat. Majd szószertint így folytatja:

— Talán hozzájárul az is, hogy majdnem mind magyarok vannak itt. Mint egy nagy család, ahol azonban senki nincs terhére egymásnak. Csupa kedves ember, de ilyen környezetbe nem is szabad másnak jönnie. Ne kerüljön ide soha annak a nyeraló szörnyetegnek elviselhetetlen fajtája, amely a legszebb feynyes halzamos levegőjét is megfertözi.

Vajjon kik lehetnek azok a „nyeraló szörnyetek”? Aki megfertözik a tátrai levegőt? Na ki? Találós kérdés ez, amelyre azok a zsidók adhatnak választ, akik olvasták ezt a pesti színházi újságot. Mi nem mondjuk, hogy ne vegyék. Elvégre, ha valakinek az a passziója, hogy zsidó léte ilyen „fotográfiát” olvasson, az csak vegye és egye. Viszont aki veszi, arról mi tudnánk egy szép kis fotográfiát küldni. Olyat, amelyet nem lehetne kitenni a kirakatba, hanem a Színházi Magazinba. Olyan „akt”-képet, amely nem a testről, hanem a lélekről ad kopiót. Csunya „akt” volna, az egyszer bizonyos. Szörnyeteg akt...

— KÉT JOBBHAZBÓL VALÓ VIDÉKI IS KOLAS GYERMEKET TELJES ELLATASSAL. Fűrdőszoba használatával elvállalok. Közel az iskolához, Oradea, Str. Nicolai Jorga 21. szám. 1. emelet 15-ös ajtó.

אל תשליכנו לעת זקנה

Ne hagyj el bennünket öregségünkre!...

Elul hónapjában vagyunk és közledek nagy ünnepeink, amikor minden zsidó ajak azt sohajtja: Al taslichenu leesz zikno, kichlajsz kajchenu al taazvenü... (Termetőnk ne hagyj el bennünket öregségünkre erönk alkotmányán...)

A nagyváradi Szentegylet konstruktív munkája erdélyi viszonylatban is annyira jelentőségteljes, hogy arról sokszor és sokat kell írjunk. Nincsen Erdélynek még egy olyan zsidó szerve, amely dacára a súlyos gazdasági viszonyoknak, a legutóbbi két évtizedben olyan építő munkát végzett volna, mint a nagyváradi Szentegylet.

Ezuttal nem akarunk írni a többi intézményekről, hanem egyedül és kizárólag arról, amely most épül. Érdekes, hogy még az új intézmény elnevezését sem tudjuk egészen precíz meghatározni. Ha egyszerű és régimódi meghatározást akarnánk a köztudatba dobni, akkor szimplán annyit írunk, hogy: „Aggokháza”. De ez nem fedi egészen azt, amit a nagyváradi Szentegylet akar. Aggokháza csupán annyit jelent, hogy elagótt, élettől fáradt nincsteleneket gyűjt össze, hogy azt a néhány esztendő, ami még nekik hátra van, konzolidált viszonyok között éljék le. Mondjuk úgy, hogy a Szentegyletnek a nagy kórházéptel alagsorán eddig fenntartott „aggokháza”, ahol jelenleg is 30 nőt és férfit ápolnak, megfelel az „aggokháza” fogalmának.

De ami most épül és tető alá került és ott áll impozánsan a Körös partján, az több, mint egyszerű aggokháza, mert ebbe nem csupán nincstelen aggok helyezkednek majd el, hanem olyan idősebb emberek, özvegyek, vagy házaspárok is, akiknek van némi vagyonuk, vagy gyermekeiknek és nem akarják, hogy valahol egy proletárlekásban kallódjanak el irigy, rosszindulatú emberek környezetében. Ez nem egyszerű aggokháza kell legyen, hanem SZERETETHÁZ aggok számára. És ennek jegyében épült is fel már a hatalmas komplexum. Lesznek benne egy személyes, két-személyes, azután négy és nyolc személyes termek.

Ha a szónak ismert értelmében nem is „luxurióz” lesz ez a Szeretetház, de a maga fehér falával és butorával, nyitott terrorszával, a Körös romantikus partjára és a zöldelő hegyoldalra néző főfrontjával, déli felkésztő szobáival és ablakaival, — valószínű parádicsoma lesz az élettől elnyúlt és elfáradt öregemberek számára.

Van-e zsebb és magasztosabb zsidó feladat, mint ama parancsnak eleget tenni,

amely egyik sarkalatos pontja a zsidó humanizmusnak?

Ne hagyj el bennünket öregségünkre... — így szól az ima, amelyet Kippur napján tízszer mondunk el. S ha az a hetven férfi és nő, életük alkotmány, ott fogják tölteni napjainkat ebben a Szeretetházban, akkor megtettük azt, amit a legnagyobb emberi gesztusnak nevezhetünk. A zsidó humanum ide jutott attól a barbár, primitív ösemei ösztöntől, amely az öregeket, akik nem tudtak már dolgozni, kikérgette a pusztaságba, vagy vadállatok prédájává tette.

A nagyváradi zsidóság a 210 éve fennálló Szentegyleten keresztül, annak lelkes és dolgozó vezetőségével szemben megmutatkozó korlátlan bizalommal azzal adta tanujelét, hogy körülbelül két millió lelt áldozott eddig, hogy ez a magasztos terv megvalósuljon. Ma már az örök zsidó emberszeretet és alkotmányosság téglába megvalósított gondolatot ott áll a Körös partján, a nagyváradi zsidó kórház telkének volt kertjében. Piros teteje messzire hirdeti az eddigi megvalósítást.

FÉLIG KÉSZ A NAGY MŰ

A nagy mű azonban csak félig készült el. A két millió investálásával, e pillanatban nincsen több pénze a Szentegyletnek. Kimerült a kasszája, de bizik abban, hogy kimeríthetetlen a zsidó adakozási kedv sokat igénybevetett és mégis kimeríthetetlen bőségszaruja. Kell legyen a nagy mű betelejesítéséhez Nagyvárad és Biharmegye, de ha kell, egész Erdély zsidóságának belevonásával annyi adakozási kedv és tehetség, hogy a még szükségelt egy-másté! millió lei minél gyorsabban összegyűljön! Részben így kell pénzhez jussunk a Szentegylet, de van egy másik lehetőség is. Már eddig is igénybevétték és ezt kell propagáljuk.

Ha van Nagyváradon, Biharmegyében, vagy bárhol Erdélyben olyan magános férfi és nő, akinek egy-kétszáz ezer, vagy még több vagyona van ingatlanban vagy készpénzben, ha a Szentegyletnek adományozza, hogy élete végéig ebben az új és gyönyörű Szeretetházban töltsen el gondtalan derűben öregsége napjait. Fáradt szemei a gyönyörű hegyoldal zöldelő szépségében pihenhet és nézheti a kanyargó Körös széles folyását. Ulhat az árnyas terrorszálon, vagy heverészhet a szép rózsakertben. Van-e zsebb és magasztosabb gondolat, mintha valaki tudja, hogy szülei, nagyszülei ily egyszerű ellátottságban töltik életük hátralévő napjait és nincsen többé kenyérgondjuk? Kell legyenek sokan, akik

maguk választják maguknak ezt az „ajlom haza”-t az „ajlom habbo” kapujában!

Végül nem lehet szó nélkül hagyni azt a ténykörülményt sem, hogy tekintettel arra, hogy a kórház és ez a modern Szeretetház egy vezetés alatt van, az aggok állandó orvosi kezelés és felügyelet alatt állnak. Orvosilag bebizonyított tény és dokumentumokkal rendelkezik erre vonatkozólag a Szentegylet, hogy az aggokházában felhíznak, egészségesebb lesznek és évekkel meghosszabbítják öregeink életüket.

Két irányu tehát az akció, amelynek szószólói vagyunk e lap hasábjain. Először is a Szentegylet elnöksége, Leitner Lázár elnökkel az élén megindítja a napokban a „téglaköciót”, — amelyre jövöhető számunkban még visszatérünk — és amely egy millióit lelt eredményezzen a Szeretetháznak.

A másik irányban jelentkezésre szólítja fel azokat, akik boldog öregséget akarnak maguknak biztosítani, vagy hozzátartozóiknak. Nincsen szebb, magasztosabb gondolat, mint az, ami már félig készen áll a Körös partján és hirdeti az örök zsidó optimizmust és tettekretezséget.

Nem szabad hagyni, hogy a tető alá került épület még e télen torzón maradjon. Nem szabad hagyni, hogy szél szívítsen a megálmódott termeken ezen a télen át, hanem már most készen kell legyen ez a nagyszerű intézmény, amely hézagpótló és a nagyváradi zsidóság egyik büszkesége lesz.

A nagyváradi Szentegylet szüldéjében gondoskodik a zsidó generáció születésénél arról, hogy a zsidó szellemben induljon az életnek a csecsemő. Ha beteg, ott áll modern kórháza. Ha előregszik, ott fog állani a nagyszerű új intézmény, az aggok Szeretetháza. És ha — halandók vagyunk — eljön az utolsó pillanat, ott áll a Szentegylet és megadja a végső kegyeletet. A legaltruistább, a legjobban vezetett közintézmény a nagyváradi Szentegylet, amelyről ismertetésünket azzal fejezzük be, amivel a mentők szokták:

— Mindenkit érhet baleset! Onmagának ad, aki támogatja ezeket az intézményeket és legfőképpen a most készülő Szeretetházat! Egy millió leinek össze kell gyűlni napok alatt, mint lelkes népi megmozdulás, mert ennél zsebb gesztus nem mutathat önmagával szemben egyetlen zsidó sem. A vagyon eluszhat egyik napról a másikra, pelyva lehet, de a jöttetek elkísérik az embert — a halál után is és csak ez adhat örökéletet!

Héber hétre

Varió. — A „Nasz Przeglad” jelentése szerbül a lengyel kormány intervencióját fog a danzig szerénésnél a lengyel állampolgárságu zsidók vagyonának elkobása miatt. A kormány állítólag most tanulmányozza a szenátus idevonatkozó elkobási rendelkezésének intézkedését.

Róma. — A legújabb olasz zsidótörvény, amely a zsidók munkavállalási jogát szabályozza, a napokban érvénybe lépett. E szerint a zsidók nem lehetnek a jövőben ügyvédek, írók, orvosok, vegyészek és mérnökök.

París. — A szocialista ifjúság Lilleben megrendezett nemzetközi kongresszusa többek között határozatot fogadott el, amelyben a legmélyebben elítéli a fegyverrel és zsidóüldözést. A kongresszus elhatározta, hogy harcot hirdeti a szovinizmus és az ellentételek igazgatás ellen.

Chicago. — Egy Prágából menekült nő, hét éves és öt éves gyermekével együtt levette magát az egyik szálloda tizenkettedik emeletéről. Mindehárman súlyosan sebesültek. A nő Langer, egykori prágai textilgyáros felesége volt. Az öngyilkosság oka állítólag az, hogy a család csak hat hónapra kapott tartozkodási vízumot az Egyesült Államokban és a néci-rendszer alá való visszatérés féltelme kergette a halálba a negyven éves asszonyt.

Jeruzsálem. — A „Hamaskif” című palesztinai néber napilapot, amely tudvaleg a palesztinai revizionisták orgánuma, egy hónapi időtartamra behatározták. — A jeruzsálemi katonai törvényszék halálra ítélte Fekry Hamad és Said Rimawal hírhedt terrorista vezéreket. Mindketten számos gyilkosságot és támadást követtek el Jeruzsálem környékén. — Terrorcsoport Jeruzsálem felé egy gépkocsit tartóztattott fel, amelyben egy arab személyiség foglalt helyet. Felszólították, hogy szálljon ki a gépből, majd lelépték. Előzetesen bejelentették neki, hogy a zsidók törvényszéke halálra ítélte. Az esztet az autóz vezető beszélt el, akit gépének elvétele után szabadon bocsátottak. — A nathamiai városi tanács által Utziel szefárd főrabbi tiszteletére adott fogadásra negyszázas arab sejkökből álló küldöttség is megjelent. Az egyik sejk beszédet mondott, amely többek között így hangzott: Mély tisztelettel a főrabbi iránt, kérjük Allahot, hogy Palesztina fölött az ég újból kiderüljön és reméljük, hogy az új főrabbi munkássága áldást hoz Palesztina egész lakosságára számára.

Haifa. — A rendőrség 297 zsidó menekültet tartóztatott le, akik illegálisan akartak partra szállni Haifa kikötőjében. A zsidó menekültek furdőruhába öltözve mentőcsónakon igyekeztek megközelíteni a partot. A rendőrség éppen partszállásakor tartóztatta le a menekülteket, akiket Haifán a rendőrségre kísérték. — Nathania közelében ismeretlen tettesek felrobbantották a Sibad II. 60 tonnás angol őrnaszádót, amely illegális zsidó kivándorlókat szállító hajó után kutatót a partvidéken.

MEGHÍVÓ. Az erdélyi és bánáti zsidó tanító-egyesület 1939. augusztus hó 20-án, Timișoara-n, a Zsidó Liceumban tartandó rendes közgyűlésére. Tárgysorozat: 1. A gyűlés megnyitása délelőtt 10 órakor. 2. Üdvözlések. 3. Titkári jelentés. 4. Pénztári jelentés. 5. Indítványok kapcsolatban a) héber studiumokkal, b) nyugdíjjal, c) a tanítói utánpótlással, d) az elnöki iskolai iparoktatással, e) az átrétegződéssel. 6. A felmentvény megadása és a választmány kiegészítése. Timișoara, 1939. augusztus hó 8. Székely Zoltán h. titkár, Marton Izidor ügyv. elnök.

HELYREIGAZÍTÁS. — A cehulsilvanie-i hitközség a Mizrahi chaluctelep-akciójához 1.000 lejrel járult hozzá és nem 500 lejrel, mint azt nyomdai tévedés folytán lapunk egyik legutóbbi számában közöltük.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

(Tudósításunk eleje az 1-55 oldalon.)

Kongresszus jóváhagyja, akkor megvan a zsidó állam. (Nagyot kellett nézmem, hogy ezeket a szavakat Ben Gurion mondja, aki eddig másképpen beszélt. A tudósító megjegyzése.)

RAV FISHMAN, A MIZRACHI VEZETŐJE, AZ EXECUTIVE TAGJA:

— A „havilaga”-nak, az önmegtartóifalásnak rettentő tévedését jóvá kell tegyük. Ha az arabok három évvel ezelőtt látták volna, hogy a zsidó nép nem hagyja magát egyszerűen lemészárolni, akkor nem kellett volna ilyen áldozatokat hozni.

GIDALJA BUBLICK, A KIVÁLÓ HÉBER PUBLICISTA:

— Ha valamennyien, akik részt veszünk a kongresszuson, megegyezünk abban, hogy a harcot miképpen folytassuk, akkor megtaláljuk a további utat.

RAV AMIEL, TEL-AVIV FŐ-RABBILJA:

— Mi vallásos zsidók sohasem voltunk kétségbeesve, s most elhoztuk ide a zsidó nép vallásos tömegeinek üzenetét, amely úgy szól, hogy kétezer éves reményeinket nem hagyjuk fel és küzdünk érte utolsó lehelletünkig.

M. M. USSISCHKIN, A KKL ELNÖKE, A ZSIDÓSÁG ÖSZ VEZÉRE MONDOTTA:

— El kell indulnunk a „derech chadassa,” az új uton, amelyet a cionista világszervezetnek kell megmutatni. Különbem nem tudjuk megmenteni művünket. Hatvan évig tartott a „Chibat Cion.” 40 évig a cionizmus, 20 évig a Balfour-kor-szak és mindez nem volt elég ahhoz, hogy megismerjük az utat, amelyen haladnunk kell.

Különbem minden egyes delegátus az „új utról” beszél, amelyen el kell indulni. Most már látja a baloldal is, hogy mi lett volna a helyes út. Bevallják, hogy elkés-tek, de nincs minden elveszve. Sokat beszélnek arról, hogy az ujcionistákkal okvetlenül ki kell békülni, mert az „új utat,” amelyet járnunk akarnak, nem lehet nélkülük elképzelni.

HALÁLOZÁS. — A szilágysomlyói zsidóság osztatlan részvétele mellett temették el f. hó 8-án Goldberger Sándornét, aki tragikus körülmények között 51 éves korában hirtelen elhunyt. Goldberger Sándorné példaképe volt az igazi, vallásos életű és jótékonykodó zsidó nőnek, aki minden nemes akcióból kivette részét. Ehrenreich főrabbi megható gyászbeszédében méltatta az elhunyt kiváló érdemeit. Férje, menyasszony leánya, valamint kiterjedt rokonság gyászolja.

MAGÁNOS URINŐ fiatal leányt keres lakótársnőnek, esetleg iskolásleánykát, leánygimnázium szomszédságában. — Cim a „Népünk” kiadóhivatalában.

10-14 ÉVES ISKOLÁS LEÁNYT teljes ellátásra elfogad furdőszoba, zongora használatával és tanítással uricsalád özv. Berger Antalné Oradea, str. Xenopol Nr. 5.

A GHEORGENI AKIBA vallásos nemzeti ifjúsági szervezet **Abrahamovits Moise** központi kiküldött közbenjöttével tartotta meg tisztújító gyűlését a következő eredménnyel: elnök: Sternberg Isac, elnökhelyettes: Davidovits Moise, jegyző: Glück Mihály, pénztárnok: Glaser Mayer, ellenőr: Weinberger Béla. A szervezet újjászervezése a legnagyobb siker jegyében folyik.

5-U-M-O-R

EZERKILCSÁZNEGYVENÖTÖBEN

Egy berlini földalatti rohan 1945-ben a vonat és a kalauz kiabálja az egyes állomások nevét:

— Leninplatz, früber Hitlerplatz!
— Majd később a másik állomáson:
— Stalinplatz, früber Göringplatz!

Egy zsidó utazik és megérkezik a végállomásra, amelyet a kalauz jelez. A zsidó nem szól egy szót sem, hanem tovább ül. A kalauz megszokálja a csendes ülést és így szól:

— Endstation. Aussteigen Volksgenosse — früber Saufjud.

MILYEN IMÁT MONDANAK?

Kérdezt egy „Volksgenosse” a másikat:

— Milyen áldást mondanak a csehek, amikor egy németet meglátanak.
— Majci lechem min haarec...?
— Miért éppen ezt az áldást...?
— Mert ő viszi ki a kenyerezt az országból...

CSAK ADDIG...

(Párbeszéd Budapesten)

— Veled nem állok szóba, legfeljebb csak háromnegyed egyig.

— Méri éppen addig?

— Mert egyre butább leszel...

NINCSENEK-E A ZSIDÓNAK JOGAI?

— Még azt mondják, hogy nekünk nincsenek jogaink?

— A világon mindenütt lezajlottak a cionista delegátus választások és scholtem választottak meg egyetlen keresztényi sem.

A GONDOS FÉRJ...

— Haragszom rád, — mondja a feleség a férjnek, — mert nem küldsz el a furdőhelyre, holott az orvos megparancsolta, hogy el kell utaznom nyaramm.

Különbösen azért, mert fogycukrád kell tartanom...

— Én nem szeretlek? Annnyira szeretlek, hogy egy grammot sem akarok elveszíteni belőled...

EGY ORVOS FENYEGETÉSE...

Egy nagyváradi orvost vezetőfőúrnek választották meg az egyik szervezetben.

Amikor arról volt szó, hogy állását nem tartja tovább, dühösen így szólt:

— Ha nem választanak meg újra, sok ember-életbe fog ez kerülni...

— Hogyan, hogyan? — kérdezték ijedten.

— Mert ha nem leszek elnök, akkor betegemet újra intenzíven fogom kezelni.

ROSSZ ÁLOM...

El az egyik erdélyi városban két dugszagad, de rendkívül fukar zsidó-estvér. Soha nem adnak jótékonycára és sziveséget sem tesznek sohasem.

Együtt ülnek a kávéházban, amikor odakerül egy újságíró.

— Mi újság, mi újság? — kérdik az újságíró.

— Nagyon rossz álomom volt az éjszaka, retentetes álom...

— És mi volt az a rossz álom?

— Azt álmodtam, hogy Önök nem ketten, hanem hárman vannak testverek.

EZ A KÜLÖNBÉG...

Einstein, a nagy fizikus rendkívül szerény ember. Társaságban egyáltalán nem igyekezik kitűnni ragyogó tudásával, visszahuzódó és megelégszik az- zal, hogy figyelmesen hallgatja mások beszédét. Egy ízben azonban fizikai kérdésekre terelődött a társal- gas és Einstein olyan ragyogó előadást rögtönzött, hogy a társaság tagjai elámulnak. Egy meglehetősen ko- rási, őmet és goromba ember, aki szintén jelen volt, így szól ekkor a fizikushoz:

— No nézd csak, nézd csak, maga, ugylátszik, nem is olyan buta, mint amilyennek látszik.

Einstein pillanatnyi gondolkodás nélkül vágott vissza:

— Látja, ez a különbség kettőnk között!

HÁROM MENDELSSOHN

Mendelssohn Bartholdy Felix, a híres muzikus unokája volt Mendelssohn Mózesnek, a filozófusnak.

A híres nagypapa és a híres unoka mellett élt az apa, aki semmire sem vette az életben. Ő mondta egyszer tréfiá elkeseredéssel.

— Mintha nem is volna saját életem. Fiatalkoromban azt mondták rám az emberek, hogy a filozófus Mendelssohn fia vagyok, most pedig így hív- nak: „a muzikus Mendelssohn apja.”

